

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

«__» _____ 2021 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

«__» _____ 2021 р.

О.О. Шеремет

Л.В. Шірінян

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства**

Виконала: здобувачка 4 курсу, 15а група

Ілляшенко Роман Сергійович
(прізвище та ініціали)

Керівник: Бойко Світлана Василівна
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент Духновська Л.М.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2021 р.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Бойко С.В		
II	Бойко С.В		
III	Бойко С.В		

7. Дата видачі завдання 27 січня 2021 року**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	27.01.2021	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	26.04.2021	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	17. 05.2021	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	31.05.2021	
5	Оформлення готової роботи на попередній захист	03.06.2021	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	09.06.2021	
7	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	10.06.2021	

Здобувач

_____ Ілляшенко Р.С.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ Бойко С.В.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Ілляшенко Р. С. «Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2021.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність фінансових ресурсів підприємства, визначено джерела формування та методичні підходи до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Другий розділ присвячено аналізу фінансово-економічної діяльності ТОВ «ПАРОВО333» та проаналізовано використання фінансових ресурсів товариства.

У третьому розділі обґрунтовано шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВО333» з визначенням оптимізація фінансових ресурсів для забезпечення їх ефективного використання.

***Ключові слова:** фінансові ресурси, власний капітал, позичковий капітал. оптимізація фінансових ресурсів, фінансове планування*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Поняття фінансових ресурсів підприємства	7
1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства	12
1.3. Методичні підходи до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ПАРОВОЗ333».....	23
2.1. Характеристика та особливості діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ333».....	23
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	28
2.3. Аналіз використання фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333».....	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ПАРОВОЗ333»...	48
3.1. Напрями покращення результативності діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ333».....	48
3.2. Оптимізація фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» для забезпечення їх ефективного використання.....	52
3.3. Планування та прогнозування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333».....	59
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Уся світова спільнота, починаючи з грудня 2019 року, потрапила під вплив епідемії коронавірусної хвороби, яка отримала назву COVID-19. Пандемія, зумовлена цим вірусом, вже призвела до тисячних людських втрат у всьому світі, наклала суттєві обмеження на соціально-культурне життя населення і кардинально змінила економіку. Однією з першою галуззю економіки, що відчувала негативний вплив пандемії на свою діяльність була ресторанна.

Фінансові ресурси підприємств – важливий вид ресурсів підприємства, що трансформується в будь-який інший вид ресурсів. Таким чином, забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств ресторанного бізнесу здійснюється під впливом багатьох ризиків та в стані загальної невизначеності. Актуальним напрямом діяльності підприємств є забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів та обґрунтування альтернативних напрямів покращення використання фінансових ресурсів.

Теоретичне обґрунтування широкого кола аспектів ефективного використання фінансових ресурсів підприємства знайшло відображення в працях таких українських вчених як: В. М. Вовк, Ю. М. Воробйов, Н. І. Гвоздей, Т. В. Момот, В. М. Опарін, А. М. Поддєрьогін, В. О. Подольська, А. В. Нечипоренко, І. Г. Сокиринська, С. В. Хачатурян, Н. П. Шморгун, та інших. Належне місце в розробці цієї проблеми займають праці зарубіжних науковців: Р. Брейлі, Ю. Бригхем, К. Вахович, Л. Гапенські, С. Майерс, О. С. Стоянова, Дж. Ван Хорн та інших. Разом з тим комплексного підходу та наукового обґрунтування вимагають питання забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів підприємства в стані загальної невизначеності.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних положень і розробленні практичних рекомендацій з підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких

завдань:

- визначити теоретичну сутність і зміст поняття «фінансові ресурси підприємства»;
- узагальнити джерела формування фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити методичні засади до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- оцінити фінансовий стан підприємства та визначити особливості його діяльності;
- проаналізувати динаміку та структуру фінансових ресурсів, ефективність їх використання;
- обґрунтувати напрями покращення результативності діяльності підприємства;
- розробити рекомендації щодо оптимізації фінансових ресурсів;
- визначити перспективи планування та прогнозування фінансових ресурсів підприємства.

Об'єктом дослідження є використання фінансових ресурсів підприємства.

Предметом дослідження є шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтуються на системному аналізі чинників забезпеченості фінансовими ресурсами підприємства, діагностиці їх впливу та обґрунтуванні пропозицій щодо пріоритетних напрямів управління ефективністю використання фінансових ресурсів підприємства. У роботі використано методи аналізу та синтезу – під час вивчення сутності фінансових ресурсів підприємства, систему економіко-статистичних методів, монографічний метод застосовано при вивченні літературних джерел; метод функціонально-структурного аналізу, що передбачав постановку досліджуваної проблеми.

Інформаційною базою дослідження є Закони України; нормативні акти Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України; підручники, посібники, наукові фахові публікації; фінансова та управлінська звітність ТОВ «ПАРОВО333».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття фінансових ресурсів підприємства

Незаперечною ознакою розвитку економічних систем, до яких належить і підприємство, є зумовлене ним зростання значення фінансових ресурсів. Саме це, на думку багатьох науковців, зумовило домінування, починаючи з другої половини ХХ століття, нового напрямку в неокласичній фінансовій теорії, основним предметом якого є проблеми функціонування ринку капіталів та руху фінансових ресурсів як ключових чинників економічного розвитку.

Фінансові ресурси – одна з найбільш уживаних економічних категорій у понятійному апараті практичного менеджменту та економічної науки. Незважаючи на це, єдиної точки зору щодо змісту та економічної суті фінансових ресурсів не існує.

Щоб зрозуміти поняття «фінансові ресурси підприємства» необхідно виходити, перш за все, з терміну «ресурси». М.М. Александрова та С.О. Маслова зазначають: «слово «ресурси» походить від французького «resource», що означає – допоміжний засіб, тобто щось таке, що може бути використане з певного джерела (запаси, кошти, матеріали тощо) на певні цілі» [1, с. 125]. В економічній теорії ресурси прийнято поділяти на чотири групи (рис. 1.1.)

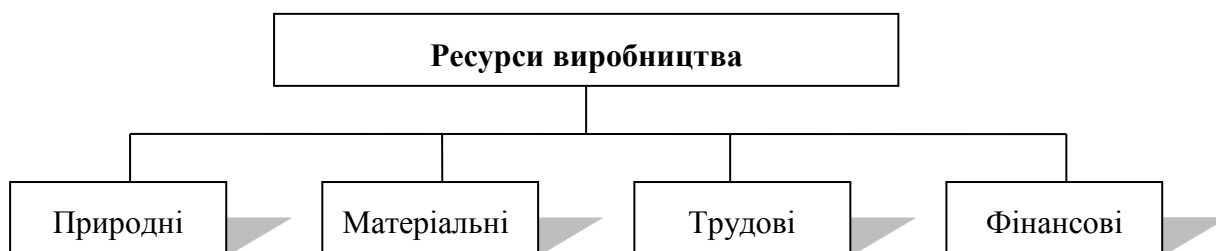

Рис. 1.1. Складові ресурсів виробництва [1, с. 125]

Головна роль належить саме фінансовим ресурсам, оскільки це єдиний вид ресурсів, який трансформується в інший вид та, наприклад, відсутність матеріальних ресурсів можна компенсувати.

Роль фінансових ресурсів визначає їх місце в системі фінансів підприємства, що наочно показано на схемі (рис. 1.2). Схема відображає центральне місце фінансових ресурсів у системі фінансів суб'єктів господарювання, взаємозв'язок джерел формування фінансових ресурсів і їх структуру.

Рис. 1.2. Фінансові ресурси у системі фінансів підприємства

Аналіз сутності фінансових ресурсів розпочнемо з визначення, яке наводиться у фінансово-кредитному словнику: «Фінансові ресурси — це грошові кошти, які перебувають у розпорядженні підприємств, господарських організацій та установ» [2, с. 80]. Як бачимо, у наведеному значенні фінансові ресурси прирівнюються до коштів. Але кошти, які перебувають на поточному, валютному рахунках, у касі підприємства знеособлені й не мають цільового призначення. Отже, відбувається ототожнення фінансових ресурсів із грошовими, тоді як перші

є специфічнішим явищем.

А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та інші вчені вважають, що «під фінансовими ресурсами слід розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств» [3, с. 10].

Н.П. Шморгун, І.В. Головка повторюють визначення попередніх вчених та вводять англomовний переклад досліджуваної категорії: «Фінансові ресурси (*financial funds*) — кошти, що є в розпорядженні підприємства» [4, с. 521].

С.В. Хачатурян намагається дати визначення фінансових ресурсів підприємства, враховуючи їх форму, джерела та призначення. Вчений зазначає «Фінансовими ресурсами доцільно вважати частину коштів підприємства у фондовій і нефондовій формі, яка формується у результаті розподілу виробленого продукту, залучається до діяльності підприємства з різних джерел і спрямовується на забезпечення розширеного відтворення виробництва» [2, с. 81].

Фінансові ресурси, формою виявлення яких є фонди грошових коштів, мають наступні характерні ознаки:

- фінансові ресурси, як у статичному плані, так і під час руху завжди виражають відношення власності, тобто вони належать державі чи підприємствам, чи приватному сектору економіки, чи населенню;
- фінансові ресурси завжди мають певне джерело створення і певне цільове призначення;
- формування й використання фінансових ресурсів завжди має свою правову сторону і регламентується законодавчими та нормативними актами [1, с. 126].

М.М. Александрова та С.О. Маслова розмежовують поняття «фінансові ресурси» та «грошові засоби»: «поняття «грошові засоби» значно ширше, ніж «фінансові ресурси». Фінансові ресурси завжди виступають у грошовій формі. А грошові засоби стають фінансовими ресурсами тоді, коли вони акумулюються у відповідних фондах, які мають певний порядок створення і використання.

Характерною рисою фінансових ресурсів є те, що вони, на відміну від грошових засобів, виражають не зміну форм вартості, а фінансовий результат

процесу відтворення. Фінансові ресурси свідчать про наявні можливості економічного і соціального розвитку» [1, с. 126].

Отже, проаналізувавши всі наведені думки авторів, ми доходимо висновку, що поняття «фінансові ресурси підприємства (фірми, суб'єкта господарювання)» досить складне й потребує детального дослідження і постійного вдосконалення

Оскільки визначення будь-якого явища має відображати його сутність, визначення фінансових ресурсів повинне чітко визначати їх форму джерела й призначення. На нашу думку, фінансові ресурси суб'єкта господарювання - частина коштів підприємства у фондовій і нефондовій формі, яка формується у результаті розподілу виробленого продукту, залучається до діяльності підприємства з різних джерел і спрямовується на забезпечення розширеного відтворення виробництва.

Сутність категорії фінансових ресурсів проявляється в її функціях. Вважаємо за доцільне виділити такі функції фінансових ресурсів підприємства:

- створення і підтримка економічного потенціалу підприємства;
- здійснення відтворення (простого і розширеного);
- підтримка і збільшення конкурентоспроможності продукції;
- забезпечення платоспроможності та фінансової рівноваги на підприємстві;
- збільшення суми отриманого прибутку і рівня рентабельності капіталу;
- збільшення ринкової вартості підприємства і його інвестиційної привабливості.

Фінансові ресурси підприємства мають певні власні ознаки, або характеристики. Усі якісні характеристики фінансових ресурсів об'єднують у три групи: 1) загальноекономічні; 2) фінансові; 3) індивідуальні [5, с. 263–265].

До загальноекономічних характеристик належать такі:

- накопичена вартість (її розглядають активами, що забезпечують рух вартості та дотримання соціального розвитку (головним завданням для підприємства є його економічний розвиток).

До фінансових характеристик фінансових ресурсів підприємства належать

такі:

– об'єкт фінансового управління (у функціонуванні та економічному розвитку підприємства та його практичній діяльності особлива увага приділяється фінансовим ресурсам;

– джерело доходу (особливість фінансових ресурсів як джерела доходу є те, що вони діють відокремлено від інших факторів виробництва. Використання фінансових ресурсів (як джерела доходу) забезпечується формуванням грошових надходжень підприємства у фінансовій та інвестиційній ланках діяльності. Акумуляовані фінансові ресурси використовуються для фінансування реальних та фінансових інвестицій із метою отримання доходу в майбутньому);

– джерело ризику (між доходом та ризиком постійно існує зв'язок. Чим вищий рівень доходів, тим більший рівень ризику. Фінансові ризики є невід'ємною частиною фінансової діяльності, а їх носієм ризику є фінансові ресурси);

– джерело погашення фінансових зобов'язань (для діяльності підприємства притаманна постійна кредиторська та дебіторська заборгованість. Така заборгованість може виникати перед державою, власниками, кредиторами та інвесторами і вона потребує погашення. Підприємства для погашення заборгованості найчастіше використовують фінансові ресурси).

Індивідуальні характеристики фінансових ресурсів містять:

– активи з високою трансформаційною здатністю (особливість фінансових ресурсів у тому, що вони не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва);

– основний компонент фінансового потенціалу (фінансові ресурси визначають фінансовий аспект потенціалу підприємства).

Таким чином, фінансові ресурси є одним з фундаментальних понять фінансів підприємств. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер й віддзеркалюють формування та використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери [6, с. 158].

На підставі проведеного дослідження, сутність категорії «фінансові ресурси підприємства» пропонується розуміти: фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти підприємства, які створені за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування і використовуються для формування активів підприємства, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників підприємства, а також здійснення комплексу інших заходів з метою забезпечення ефективності подальшого розвитку підприємства.

1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Н.П. Шморгун та І.В. Головка вказують на основні джерела фінансових ресурсів та зазначають: «основні джерела формування фінансових ресурсів:

- власні та прирівняні до них кошти (акціонерний капітал, нерозподілений прибуток, цільові надходження);
- залучені на фінансовому ринку (кредити банків, випуск облігацій, векселів тощо);
- отримані в порядку перерозподілу (бюджетні субсидії, страхові суми тощо).

Таким чином, джерела формування фінансових ресурсів можна поділити на внутрішні та зовнішні» [4, с. 9].

В сучасних умовах господарювання фінансові ресурси мають більше видів, але Н.П. Шморгун та І.В. Головка зазначають: «Кількість, склад, структура фінансових ресурсів визначаються галузевою приналежністю, організаційно-правовою формою, обсягом виробництва, його ефективністю тощо» [4, с. 9]. І.Г. Сокиринська, подібно до Н.П. Шморгун та І.В. Головка, акцентує свою увагу на чинниках, що «впливають на обсяг і структуру фінансових ресурсів підприємства. До них належать: форма власності й організаційно-правові форми підприємства (так, наприклад, державні підприємства багато в чому залежать від складу і обсягу державних фінансових ресурсів як додаткового джерела

формування капіталу), галузева приналежність підприємства, мета і завдання фінансово-господарської діяльності на певному проміжку часу, внутрішня фінансова політика підприємства тощо» [7, с. 93].

У підручнику «Фінанси підприємств» зазначено: «Основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є власні та залучені кошти. До власних належать: статутний фонд, амортизаційні відрахування, валовий дохід та прибуток. До залучених – отримані кредити, пайові та інші внески, кошти мобілізовані на фінансовому ринку» [3, с. 10]. Склад фінансових ресурсів підприємства, за А.М. Поддєрьогіним, наведений на рис. 1.3.

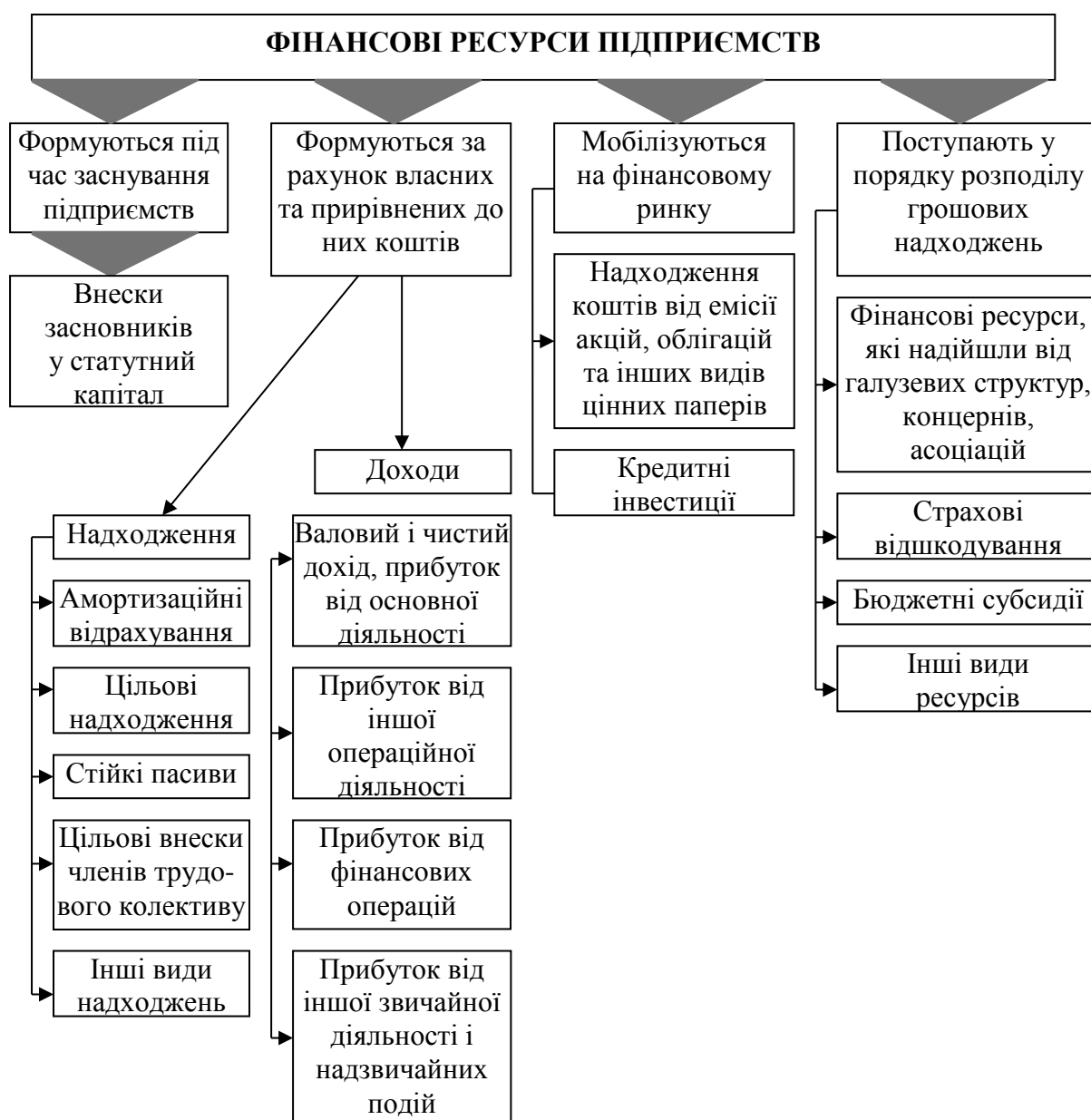

Рис. 1.3. Формування фінансових ресурсів підприємств [3, с. 11]

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливе значення має структура їхніх джерел. Підвищення питомої ваги власних коштів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємств. Висока питома вага залучених коштів ускладнює фінансову діяльність підприємства та потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, доходів на облігації, зменшує ліквідність балансу підприємства, підвищує фінансовий ризик. Тому в кожному конкретному випадку необхідно детально продумати доцільність залучення додаткових фінансових ресурсів.

Фінансові ресурси формуються за рахунок власних та зовнішніх джерел. Власні ресурси концентруються у статутному фонді. Джерела утворення статутного фонду залежать від форми власності:

приватна – власний капітал підприємця;

акціонерна – акціонерний капітал;

колективна (спільна) – внески засновників;

державна – асигнування з бюджету та з централізованих фондів.

Зовнішніми джерелами фінансових ресурсів підприємств є кошти, що надходять з бюджету, цільових та централізованих корпоративних фондів, як правило, на безповоротній основі, а також кредити, що надаються банками за плату на поворотній основі [8, с. 76].

В.М. Опарін пропонує здійснювати класифікацію фінансових ресурсів підприємства «за такими ознаками: за кругообігом; за використанням; за правом власності.

За кругообігом розрізняють початкові фінансові ресурси, тобто ті, з якими підприємство починає свою діяльність і які концентруються у статутному фонді, і прирощені – отримані підприємством у результаті його діяльності у формі чистого доходу – прибутку.

За характером використання виділяють матеріалізовані фінансові ресурси – вкладені в основні засоби, які постійно забезпечують виробничий процес, і ті, що перебувають в обігу, обслуговуючи окремий виробничий цикл – оборотні кошти. Оскільки основні засоби постійно зношуються, то для їх оновлення встановлені

амортизаційні відрахування, що є формою цільових фінансових ресурсів.

За правом власності фінансові ресурси поділяють на власні кошти підприємницької структури (залежно від форми власності це приватний, пайовий чи акціонерний капітал), надані безоплатно державою з бюджету чи фондів цільового призначення або корпоративними формуваннями з централізованих фондів та позичені – отримані кредити.

Конкретними видами фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємств, є: амортизаційні відрахування, оборотні кошти, прибуток, бюджетні асигнування, надходження з цільових фондів, надходження з централізованих корпоративних фондів, кредити. Водночас треба зазначити, що прибуток, бюджетні асигнування, надходження з цільових і корпоративних фондів – це не стільки ресурси, скільки джерела їх формування. Вони можуть бути спрямовані як на забезпечення потреб виробництва, так і на невиробничі потреби. Так, наприклад, прибуток може бути капіталізованим (поповнення статутного фонду) або витраченим на фінансування соціальних витрат чи на виплату премій» [8, с. 79-80].

Формування фінансових ресурсів за рахунок використання різних джерел дозволяє підприємству адекватно реагувати на зміну потреб ринку, розширювати асортимент продукції, нарощувати масштаби виробництва. Проте у процесі формування фінансових ресурсів важливо дотримуватись оптимального співвідношення між джерелами їхнього формування з метою забезпечення належної фінансової стійкості підприємства.

Для успішної діяльності підприємства варто раціонально управляти процесом формування фінансових ресурсів, що включає такі етапи:

- виявлення та формулювання проблеми чи задачі управління фінансовими ресурсами підприємства, що має бути вирішена через використання минулого досвіду та наявних даних;
- прийняття виваженого управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів та його реалізація;
- аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також урахування його результатів у процесі

нагромадження досвіду, який цілком може бути використаний у майбутньому [9].

Система управління формуванням фінансових ресурсів є складовою фінансового механізму підприємства. Сукупність фінансових стимулів, важелів, інструментів, форм і способів регулювання економічних процесів й відносин створює механізм формування фінансових ресурсів підприємства. Види основних складових елементів механізму формування фінансових ресурсів представлено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Складові елементи механізму формування фінансових ресурсів

Елементи	Зміст
Методи	<i>Методи забезпечення:</i> - самофінансування; - мобілізація на фінансовому ринку (страхування, кредитування, акціонування, мобілізація коштів через продаж цінних паперів тощо); - державне фінансування (державне цільове фінансування, державні гарантії, дотування та субсидування); - взаємне фінансування. <i>Методи регулювання:</i> - планування; - прогнозування; - регулювання; - контроль.
Важелі	ставки податків; норми й порядок нарахування; амортизаційні відрахування; відсоткова ставка; курси цінних паперів; застава; курси валют; обсяги державних закупівель; розмір дотацій і субсидій; умови доступу на ринок
Інструменти	прибуток; податки; лізинг; інвестиції; цінні папери; державні закупівлі; амортизаційні відрахування; кредит; факторинг; валютні цінності; дотації, субсидії, субвенції
Нормативно-правове забезпечення	закони та підзаконні нормативно-правові акти держави та суб'єктів господарювання
Інформаційне забезпечення	<i>Внутрішня інформація суб'єкта підприємництва:</i> - дані внутрішньої фінансової звітності та бухгалтерського обліку; - висновки внутрішнього аудиту; - показники фінансового стану підприємства. <i>Зовнішня інформація суб'єкта підприємництва:</i> - державне регулювання; - стан розвитку галузі; - індикатори розвитку фінансового ринку; - основні показники грошово-кредитного ринку; - політична та економічна ситуація в державі; - кон'юнктура світового фінансового ринку.
Фінансова політика	дивідендна; політика управління; інвестиційна; амортизаційна; управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю тощо.

Джерело: складено на основі [9; 10; 11; 12]

Управління фінансовими ресурсами підприємства може вважатися ефективною в тому випадку, коли вона уможлиблює не лише раціонально використовувати наявні фінансові ресурси, а й забезпечувати активний системний пошук можливостей подальшого успішного розвитку підприємства.

Однією із основних складових механізму формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є фінансова політика. Це складова загальної стратегії, сутність якої залежить від прийнятої підприємством концепції фінансового розвитку, стратегії, які розкривають значення основних напрямів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, а також заходів, які виконуються органами управління для реалізації поставлених цілей. З цього можна зробити висновок, що проблематика достатності фінансування та залучення додаткових фінансових ресурсів, зокрема для виконання цільових заходів розвитку підприємства, набувають важливого значення у сучасних умовах

На процес формування фінансових ресурсів підприємства впливають фактори внутрішнього та зовнішнього середовища. Так, до внутрішніх факторів слід віднести:

- рівень доскональності структури фінансової системи підприємства (деталізація фінансових завдань);
- проведення аналізу поточного ринку продукції;
- покращення роботи з посередниками, забезпечення взаємодії збутової стратегії із виробничою;
- якість організації керування фінансовими ресурсами;
- моніторинг існуючого ринку продукції;
- якість податкового та управлінського обліку;
- здійснення цінової політики, виходячи із затрат на виробництва, пошук шляхів їх зниження, аналіз цін конкурентів;
- розробка критеріїв відповідності кваліфікації робітників займаним посадам відповідно до організаційної структури, передання повноважень та

визначення меж відповідальності [13, с. 146].

До зовнішніх факторів, які впливають на використання та формування ресурсів підприємств, можна віднести такі: інфляція, зміна ціни на ресурси, становище фінансового ринку та стан економіки країни в цілому. Всі ці чинники мають вплив на формування та використання ресурсів фінансів шляхом регулювання структури різних фінансових джерел [13, с. 146].

Формування фінансових ресурсів підприємства - це складний динамічний процес, орієнтований на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем та забезпечення високоякісного використання. Тому важливо знати, які саме фактори обумовлюють формування фінансових ресурсів та впливають на їхню збалансованість та ефективність використання.

1.3. Методичні підходи до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Для побудови ефективної системи управління фінансовими ресурсами важливо провести їх аналіз. У галузі економічного та фінансового аналізів формування та використання фінансових ресурсів розглядається рідше, ніж аналіз активів, пасивів, грошових коштів, фінансових результатів тощо.

Підходи до аналізу фінансових ресурсів суб'єкта господарювання знайшли місце у працях таких вітчизняних вчених, як О. П. Близнюк, А. П. Горпинченко [15], В. М. Вовк [16], Н. І. Гвоздей, І. С. Бондарук та О. А. Вінницька [17], І. В. Головка та Н. П. Шморгун [4], С. О. Домбровська [18], Л. М. Дорохова, Л. В. Недільська [19], В.О. Подольська та О. В. Яріш [20], С. Ю. Соколюк [21] та ін.

Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємств відсутні у фінансовому аналізі як окрема група показників. Тому С. Ю. Соколюк пропонує застосовувати показники рентабельності та динаміки розвитку, ліквідності та ділової активності, фінансової активності [21, с. 209], аналогічна позиція присутня у працях Л. М. Дорохової та Л. В. Недільської [19, с. 243];

С. О. Домбровська – показники ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, рентабельності [18, с. 49-50].

Можемо визначити наступні основні напрямки оцінки ефективності формування і використання фінансових ресурсів підприємства (рис. 2.2). [2, с. 127]

Рис. 2.2. Оцінки ефективності формування і використання фінансових ресурсів підприємства [22, с. 127]

Н.П. Шморгун та І.В. Головка до показників оцінки ефективності використання фінансових ресурсів відносять ефект фінансового лівериджу, за яким можна охарактеризувати раціональну позикову політику. Ефект фінансового лівериджу (*financial leverage effect*) відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал за різних варіантів структури капіталу, характеризує приріст прибутковості власного капіталу і показує, на скільки відсотків збільшилася прибутковість власного капіталу за рахунок залучення позикових коштів в обіг підприємства. Він виникає, коли економічна рентабельність капіталу вища від позикового відсотка [4, с. 84].

Розрахунок ефекту фінансового левириджу можна проводити двома способами:

- в умовах стабільності цін

$$\text{ЕФЛ} = (P_{\text{СК}} - C_{\text{ПК}}) \times (1 - K_{\text{ОП}}) \times \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}} \quad (1.2)$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левириджу; $P_{\text{СК}}$ – рентабельність сукупного капіталу, %; $C_{\text{ПК}}$ – середньозважена ціна позикового капіталу (витрати, пов'язані з позиковим капіталом / середній розмір позикового капіталу) %; $K_{\text{ОП}}$ – коефіцієнт оподаткування; ПК – середній розмір позикового капіталу, тис грн; ВК – середній розмір позикового капіталу, тис грн.

- в умовах інфляції:

$$\text{ЕФЛ} = \left(P_{\text{СК}} - \frac{C_{\text{ПК}}}{1 + I_{\text{інф}}} \right) \times (1 - K_{\text{ОП}}) \times \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}} + \frac{I_{\text{інф}} \times \text{ПК}}{\text{ВК} (1 + I_{\text{інф}})} \quad (1.2)$$

У наведених формулах розрахунку ефекту фінансового левириджу виділяють три складові:

- диференціал фінансового левириджу ($P_{\text{СК}} - C_{\text{ПК}}$), який характеризує різницю між рентабельністю сукупних активів та середньою ціною позикового капіталу;

- податковий коректор фінансового левириджу ($1 - K_{\text{ОП}}$) – де рівень прибутку, який залишається у підприємства після сплати податків та свідчить про залежність ефекту фінансового левириджу від рівню оподаткування прибутку;

- плече фінансового важеля – характеризує силу впливу фінансового важеля (ПК / ВК). Цей показник свідчить про фінансову стійкість підприємства та показує, яка величина позикового капіталу припадає на 1 грн власного капіталу.

За ефектом фінансового лівириджу можна визначити основні правила користування позиками для зростання економічної рентабельності активів:

- якщо новий кредит сприяє зростанню рівня ефекту фінансового лівириджу, то такий кредит вигідний, хоча він і веде до зростання коефіцієнта фінансового ризику;

- ризик кредитора відображається величиною диференціала: чим більший диференціал – тим менший ризик, чим менший диференціал – тим більший ризик;

– якщо зростає ставка відсотка за кредит, то для того щоб не змінився ЕФЛ, треба змінити коефіцієнт фінансового ризику, тобто скористатися додатковим кредитом;

– якщо ЕФЛ – від’ємна величина, то це зменшує прибутковість активів. Західні економісти вважають оптимальним значенням ЕФЛ 30 - 50 % [4, с. 84].

Ефективність використання фінансових ресурсів має під собою не тільки віддачу від кожного виду ресурсу, але й оптимальність структури ресурсів, адже на практиці важливо не тільки визначити загальні економічні результати, але і мати можливість проаналізувати фактори, що їх обумовили. Іншими словами, мова йде про встановлення причин підвищення або зниження рівня ефективності використання фінансових ресурсів. Зрозуміло, що причин цих може бути багато [17, с. 219]. Перелічимо основні з них. Насамперед, це динаміка зміни часткових показників, що у їхньому взаємозв'язку і взаємозумовленості формують узагальнювальний показник. Для того, щоб виконати подібного роду аналіз, необхідно визначити узагальнювальний показник як функцію від часткових показників оцінки ефективності, таким чином модель такого показника буде середньою величиною часткових показників ефективності, зважених по частці факторних фінансових ресурсів у сукупному обсязі цих ресурсів. Цю формулу ми можемо подати у такому вигляді:

$$\text{Кеф. фр} = \frac{A}{\Phi_{\text{ос}}} \times \frac{\Phi_{\text{ос}}}{P} \times \frac{З+П}{\Phi_{\text{об}}} \times \frac{\Phi_{\text{об}}}{P} \quad (1.3)$$

де $\frac{\Phi_{\text{ос}}}{P}$, $\frac{\Phi_{\text{об}}}{P}$ – відповідно питома вага основних і оборотних коштів як складових фінансових ресурсів підприємства в загальному обсязі його фінансових ресурсів; А – сумарна величина активів підприємства; З і П – відповідно залучені та позикові кошти підприємства [22, с.123].

Рекомендуємо спрощено їх назвати позиковими засобами. Тоді в остаточному вигляді модель узагальнювального показника оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства запишемо в такій формі:

$$\text{Кеф. фр} = \frac{Дв}{Зв} \times \frac{Зв}{P} \times \frac{Дп}{Зп} \times \frac{Зп}{P} \quad (2.2)$$

де Дв, Дп – відповідно дохід від використання власних і позикових засобів;

A – сумарна величина активів підприємства; Z_v, Z_p – відповідно власні і позикові засоби; $\frac{Z_v}{P}, \frac{Z_p}{P}$ – відповідно питома вага власних і позикових засобів у загальній сумі фінансових ресурсів підприємства.

Слід зауважити, що такий підхід при складанні моделей узагальнювальних показників ефективності використання фінансових ресурсів підприємства дає змогу проаналізувати не тільки складові доходу, але й фактори, що впливають на їх формування.

На нашу думку, для оцінки можливості утворення фінансових ресурсів і їх використання в процесі придбання активів доцільно виділити три групи показників.

1. Показники, які найповніше характеризують вартість та ефективність формування фінансових ресурсів: коефіцієнт зміни вартості сукупних фінансових ресурсів; коефіцієнт зміни вартості власних фінансових ресурсів; коефіцієнт зміни вартості позикових коштів.

2. Показники, які характеризують рентабельність фінансових ресурсів: рівень рентабельності сукупних фінансових ресурсів; рівень рентабельності власного капіталу; рівень рентабельності позикових коштів.

3. Показники, які характеризують оборотність фінансових ресурсів: кількість оборотів сукупних фінансових ресурсів; кількість оборотів власного капіталу; кількість оборотів позикових коштів.

На основі проведеного дослідження методологічних засад аналізу фінансових ресурсів підприємства ми дійшли висновку, що доцільним являється визначення рівня, динаміки та структури фінансових ресурсів, визначення ціни фінансових ресурсів та ефекту фінансового лівериджу. Для визначення впливу фінансових ресурсів на фінансовий стан підприємства доцільним можна вважати розрахунок таких показників, які найповніше характеризують вартість та ефективність формування фінансових ресурсів; показників, які характеризують рентабельність фінансових ресурсів; показників, які характеризують оборотність фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ПАРОВОЗ33»

2.1. Характеристика та особливості діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ33»

ТОВ «ПАРОВОЗ33» засноване 04.05.2016 р. ТОВ «ПАРОВОЗ33» має статутний капітал, сформований його власниками, тому форма власності недержавна. Основні характеристики товариства: код ЄДРПОУ – 34343097; керівник – М. В. Голотін; організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю; форма власності – недержавна власність.

Види діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ33»: основний: 56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування; інші види діяльності відповідно до статутних та реєстраційних документів: 85.59 Інші види освіти; 93.29 Організування інших видів відпочинку та розваг; 47.25 Роздрібна та оптова торгівля; 56.30 Обслуговування напоями.

Іншим альтернативним видом діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ33» є розробка на замовлення клієнтів рецептів для виготовлення кондитерських виробів, харчових продуктів чи барвників і пігментів, органічних хімічних речовин на замовлення фізичних та юридичних осіб. Так, процес виробництва інших харчових продуктів, барвників і пігментів, інших основних органічних хімічних речовин відбувається у такій послідовності: ідея замовника (фізичної чи юридичної особи), проведення досліджень (R&D, НДДКР), сенсорна оцінка, впровадження унікальних рішень.

З 2019 р. ТОВ «ПАРОВОЗ33» активно освоює та реалізує освітню діяльність – курси призначений для барменів, що мають знання базового рівня.

Організований на базі ParovozSpeakEasy, поряд з теоретичним курсом, він вивчає практичні заняття за барною стійкою та стажировкою в барі Parovoz.

Викладацький склад включає в себе спеціалістів ParovozSpeakEasy, запрошених українських професіоналів та зірок світової барної галузі, готових поділитися власним багатим досвідом та знаннями.

Формула навчання: 8 днів занять, 50 годин теорії та практики, практика в барі Parovoz (ТОВ «ПАРОВОЗ333»), екзамен, вручення сертифікатів. Партнери - DIAGEO Reserve, Винне бюро, Campari Ukraine, Alkohoresi.

Структура доходів ТОВ «ПАРОВОЗ333» у 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.1 вказує на зміну пріоритетності формування доходів товариства. У 2018 р. основним джерелом доходів для ТОВ «ПАРОВОЗ333» були доходи від діяльності Бар Parovoz та неспеціалізованої оптової торгівлі.

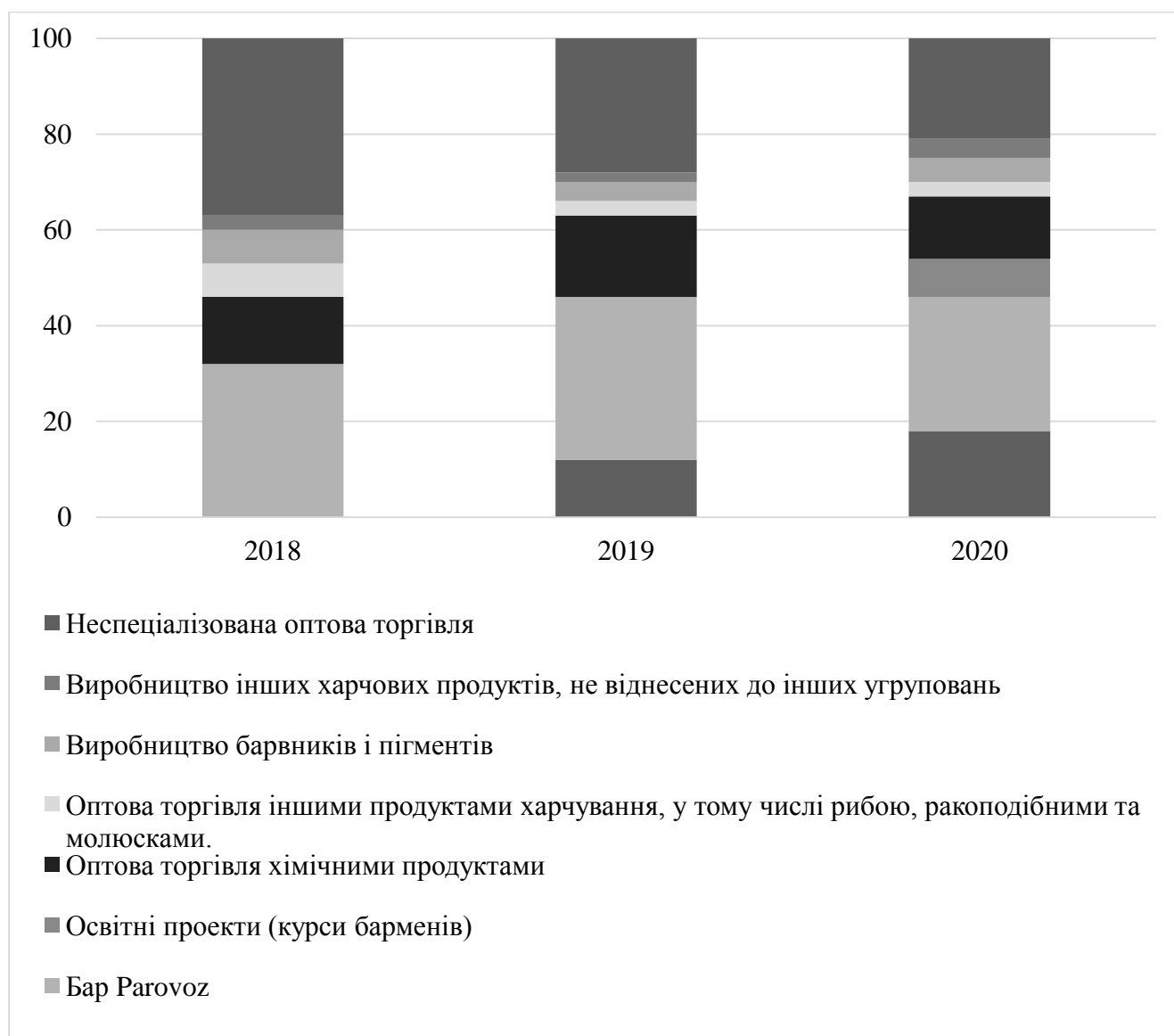

Рис. 2.1. Структура доходів ТОВ «ПАРОВОЗ33» у 2018-2020 рр.

Таким чином, на діяльність бару надавала товариству майже тритину доходів. Інші третина доходів була сформована від неспеціалізованої оптової торгівлі для кондитерської та молочної промисловості. ТОВ «ПАРОВОЗ33» є ексклюзивним представником на територіях України двох європейських компаній: AromataGroup та LBG Sicilia.

У 2019 р. відбулися структурні зміни та зміни пріоритетів формування доходів за рахунок початку роботи ще одного бару – Бар Parovoz Speak Easy, на діяльність якого припадало 12% всіх доходів та бар Parovoz припадало 34% доходів. Таким чином, діяльність барів була пріоритетом для формування доходів, в той час як частка неспеціалізованої оптової торгівлі зменшилася до 28%. У 2019 р. також зменшилася частка оптової торгівлі іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками та виробництва барвників і пігментів.

У 2020 р. зміни продовжувалися та були провоковані діяльністю двох барів (Parovoz Speak Easy та Parovoz) і започаткуванням діяльності освітніх програм – курсів для барменів, що відбуваються на основі барів. Основним джерелом доходів був бар Parovoz з часткою 28%, інші вагомі джерела доходів: неспеціалізована оптова торгівля – 21%, бар Parovoz Speak Easy – 18%. оптова торгівля хімічними продуктами – 13%.

ТОВ «ПАРОВОЗ33» діє на засадах повного господарського розрахунку, самофінансування, самокупності. Товариство самостійно планує свою діяльність, визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на продукцію, послуги та необхідності виробничого та соціального розвитку товариства, підвищення доходів власників.

Товариство вільне у виборі контрагентів, предмету договору, визначенні зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, порядку здійснення розрахунків, що не суперечать законодавству України.

Організаційна структура управління - це впорядкована сукупність

взаємопов'язаних елементів, що знаходяться між собою у стійких взаємостосунках, які забезпечують їх функціонування і розвиток як єдиного цілого. Для ТОВ «ПАРОВОЗ333» була характерна лінійно-функціональна структура управління (рис. 2.2).

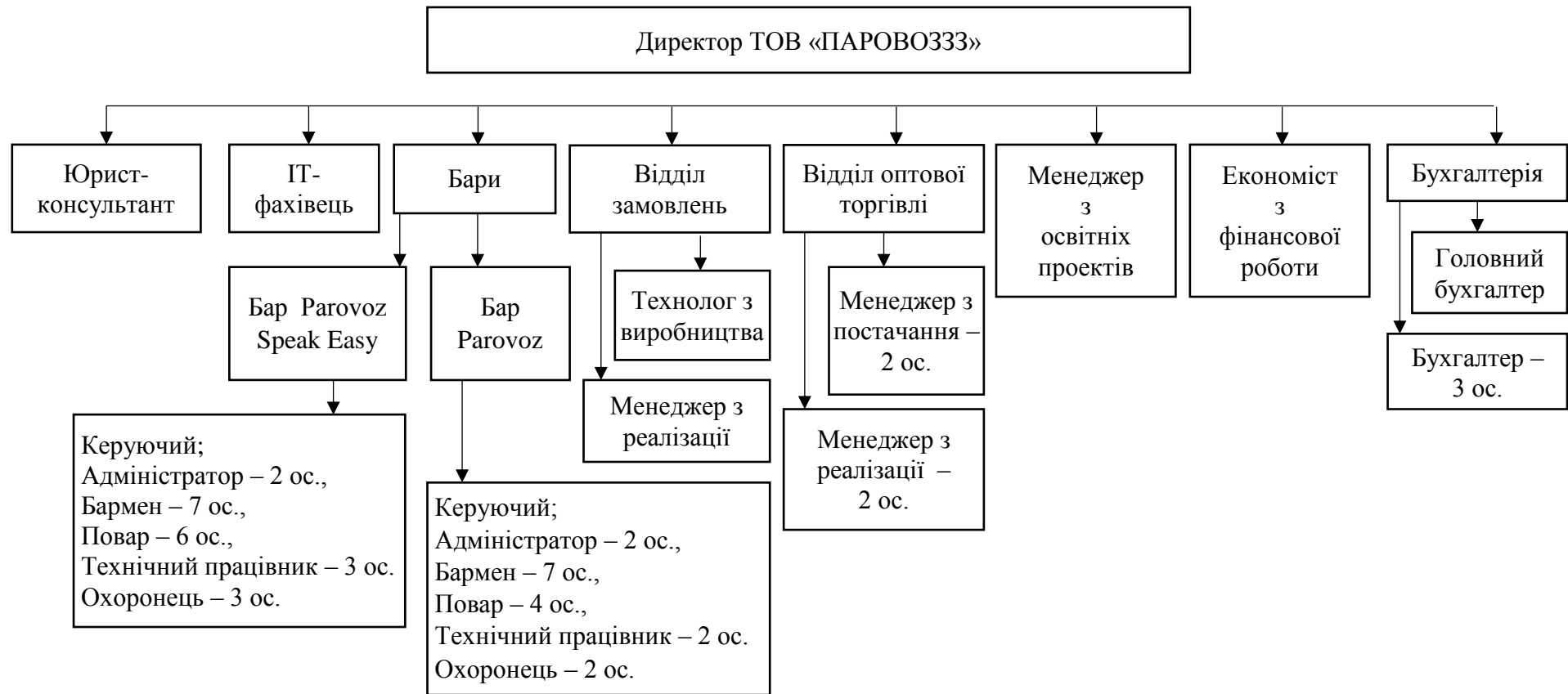

Рис. 2.2. Загально-організаційна структура управління ТОВ «ПАРОВО333»

В основу створення покладено так званий «шахтний» принцип побудови і спеціалізації управлінського процесу по функціональним підсистемам організації (бари, відділ замовлень, відділ оптової торгівлі, освітня діяльність). По кожній з них формується ієрархія служб, а результати їхньої роботи оцінюються відповідними показниками. Підприємство повністю укомплектоване працівниками.

У ТОВ «ПАРОВОЗ333» передбачена посада економіста з фінансової роботи, що виконує роботу щодо здійснення фінансової діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення фінансовими ресурсами завдань виробничого плану, формування та розподілення доходів і накопичень підприємства та їх використання за зобов'язаннями перед державним бюджетом, податковими органами, банківськими установами, постачальниками, фінансування витрат на розширене відтворення, соціальне забезпечення та матеріальне стимулювання працівників.

Учасники та бенефіціари ТОВ «ПАРОВОЗ333»: Р. Е. Джетере; О. Г. Панасюк; А. А. Шевела; Ю. М. Кушнір. Станом на жовтень 2020 р. склад учасників та бенефіціарів ТОВ «ПАРОВОЗ333» змінився та становив: Голотін Микола Володимирович - 69.3% статутного капіталу, ТОВ «Центр Іт» - 30.7% статутного капіталу.

Характеристика кількості робітників ТОВ «ПАРОВОЗ333» у 2020 р.: середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу – 53 осіб; середньооблікова чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу – 2 осіб. У 2018-2019 рр. кількість персоналу була меншою на дві штатні одиниці.

Отже, ТОВ «ПАРОВОЗ333» засноване у 2016 р. та до 2018 р. діяльність товариства обмежувалася діяльністю бару Parovoz та неспеціалізованою оптовою торгівлею, у 2019 р. відбулися структурні зміни та зміни пріоритетів формування доходів за рахунок початку роботи ще одного бару – бари Parovoz Speak Easy. У 2020 р. започатковано діяльності освітніх програм – курсів для барменів, що відбуваються на основі барів.

2.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану ТОВ «ПАРОВОЗ333» проведемо за напрямками аналіз активів, фінансових результатів у частині доходів та витрат, показників рентабельності, ліквідності, ділової активності.

З таблиці 2.1 випливає, що загальна сума майна підприємства протягом досліджуваного періоду збільшилася на 84,72%, що становить 854 тис.грн. Це збільшення відбулося головним чином за рахунок збільшення витрат на придбання нематеріальних активів на 53 тис грн та основних засобів на 797 тис грн, запасів на 65 тис грн, дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 93 тис грн, іншої поточної дебіторської заборгованості на 21 тис грн, витрат майбутніх періодів на 287 тис грн. Негативною варто вважати динаміку, що пов'язана зі зменшенням грошей та їх еквівалентів на 66,67% та збільшенням дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у два рази.

Аналіз активів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018-2020 рр. вказує, що структура активів суттєво змінилася у контексті збільшення частки необоротних активів. Частка необоротних активів (нематеріальні активи та основні засоби) у 2018 р. становила 38,00%, 2019 р. – 42,01%, 2020 р. – 51,02%.

Частка оборотних активів (запаси, дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, інша поточна дебіторська заборгованість, гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи) у 2018 р. становила 62,00%, 2019 р. – 57,99%, 2020 р. – 48,98%.

За складовими активів, у структурі активів ТОВ «ПАРОВОЗ333» переважали основні засоби, які забезпечували діяльність барів та оптової торгівлі, вагомими складовими були також запаси, дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, витрати майбутніх періодів (виключно у 2020 р.).

Отже, на основі горизонтального аналізу активів товариства можна зробити висновок про зменшення загального економічного потенціалу у 2019 р. та збільшення економічного потенціалу у 2020 р.

Таблиця 2.1

Аналіз активів ТОВ «ПАРОВОЗ33» за 2018 – 2020 рр.

Назва показника	Період, тис. грн			Абсолютне відх., тис.грн (+/-)			Відносне відх.,%		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020- 2018 рр.	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020- 2018 рр.
I. Необоротні активи									
Нематеріальні активи	8	12	56	4	44	48	50,00	366,67	600,00
первісна вартість	16	22	69	6	47	53	37,50	213,64	331,25
накопичена амортизація	8	10	13	2	3	5	25,00	30,00	62,50
Основні засоби	375	298	894	-77	596	518	-20,55	199,88	138,25
первісна вартість	499	544	1297	45	753	797	9,00	138,35	159,80
знос	124	246	403	122	157	279	98,39	63,82	225,00
Усього за розділом I	383	310	950	-73	640	566	-19,08	206,34	147,89
II. Оборотні активи									
Запаси	149	98	214	-51	116	65	-34,23	118,37	43,62
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	101	67	123	-34	56	22	-33,66	83,58	21,78
Дебіторська заборгованість за розрахунками:									
з бюджетом	21	43	114	22	71	93	104,76	165,12	442,86
Інша поточна дебіторська заборгованість		38	21	38	-17	21	-	-44,74	-
Гроші та їх еквіваленти	267	158	89	-109	-69	-178	-40,82	-43,67	-66,67
Витрати майбутніх періодів			287	0	287	287	-	-	-
Інші оборотні активи	87	24	64	-63	40	-23	-72,41	166,67	-26,44
Усього за розділом II	625	428	912	-197	484	288	-31,51	113,18	46,01
Баланс	1 008	738	1 862	-270	1124	854	-26,79	152,30	84,72

Аналіз фінансових результатів ТОВ «ПАРОВО333» за 2018-2020 рр. (табл. 2.2) вказує, що крім чистого доходу від реалізації товарів отримувал додатково інші операційні доходи у розмірі 100 тис грн у 2018 р., 90 тис грн у 2019 р. та 54 тис грн у 2020 р. До складу інших операційних доходів включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо.

До складу фінансових доходів включаються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі). Фінансових доходів ТОВ «ПАРОВО333» у досліджуваному періоді не отримувал.

До складу інших доходів, зокрема, включаються дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Інші доходи ТОВ «ПАРОВО333» отримувал лише у 2019 р. у розмірі 27 тис грн, це були доходи від курсових різниць.

Аналіз динаміки доходів від реалізації товарів, робіт та послуг товариства розглядається в таблиці 2.3. Динаміка чистого доходу від реалізації вказує на загальне збільшення доходів у 2017-2020 рр. на 37,17%, що відбулося внаслідок зменшення доходів від реалізації на 2,02% у 2019 р. та збільшення на 40% у 2020 р. Таким чином, прогресивним для розвитку підприємства слід вважати 2020 р., коли відбулося розширення бізнесу у напрямі укралення ринкової позиції бару Parovoz Speak Easy (додатковий дохід становив 1193 тис грн) та бару Parovoz (додатковий дохід становив 470 тис грн), започаткування освітніх курсів для барменів (додатковий дохід становив 1012 тис грн).

Таблиця 2.2

Аналіз фінансових результатів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018 – 2020 рр.

Назва показника	Період, тис. грн			Абсолютне відх., тис.грн (+/-)			Відносне відх.,%		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9224	9038	12653	-186	3615	3429	-2,02	40,00	37,17
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	8838	9010	10767	172	1757	1929	1,95	19,50	21,82
Валовий: прибуток	386	28	1886	-358	1858	1500	-92,75	6636,29	388,64
Інші операційні доходи	100	90	54	-10	-36	-46	-10,00	-40,00	-46,00
Адміністративні витрати	103	234	347	131	113	244	127,18	48,29	236,89
Витрати на збут	150	47	150	-103	103	0	-68,67	219,15	0,00
Інші операційні витрати	43	51	43	8	-8	0	18,60	-15,69	0,00
Фінансовий результат від операційної діяльності	190	-214	1400	-404	1614	1210	-212,63	-754,28	636,93
Інші доходи	0	27		27	-27	0	-	-100,00	-
Фінансові витрати			36	0	36	36	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування	190	-187	1364	-377	1551	1174	-198,42	-829,63	618,11
Витрати (дохід) з податку на прибуток	54		246	-54	246	192	-100,00	-	354,80
Чистий фінансовий результат	136	-187	1119	-323	1306	983	-237,50	-698,30	722,66

**Аналіз доходів від реалізації товарів, робіт та послуг ТОВ «ПАРОВОЗ33»
за 2018 – 2020 рр.**

Назва показника	Період, тис. грн			Абсолютне відх., тис.грн (+/-)			Відносне відх.,%		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
Бар Parovoz Speak Easy	0	1085	2278	1085	1193	2278	-	110,00	-
Бар Parovoz	2952	3073	3543	121	470	591	4,11	15,29	20,03
Освітні проекти (курси барменів)	0	0	1012	0	1012	1012	-	-	-
Оптова торгівля хімічними продуктами	1291	1536	1645	245	108	354	18,98	7,06	27,38
Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у т. ч. рибою, ракоподібними та молюсками.	646	271	380	-375	108	-266	-58,01	40,00	-41,21
Виробництво барвників і пігментів	646	362	633	-284	271	-13	-44,01	75,00	-2,02
Виробництво інших харчових продуктів, не віднесених до інших угруповань	277	181	506	-96	325	229	-34,68	180,00	82,90
Неспеціалізована оптова торгівля	3413	2531	2657	-882	126	-756	-25,85	5,00	-22,14
Всього	9224	9038	12653	-186	3615	3429	-2,02	40,00	37,17

Найбільші абсолютні та відносні зменшення у доходах від реалізації ТОВ «ПАРОВОЗ33» отримало за напрямом оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками; неспеціалізована оптова торгівля.

Аналіз динаміки витрат ТОВ «ПАРОВОЗ33» вказує на стрімке збільшення витрат на оплату праці на 82,069% та матеріальні витрати на 12,67%. Ефективним напрямом зниження витрат є дотримання принципів ефективного розміщення продуктивних сил: скорочення відстані між виробником і споживачем, між виробництвом і сировинною базою. Слід особливо відмітити, що дотримання

загальних економічних принципів та законів – важливий напрям зниження витрат ТОВ «ПАРОВОЗ33», що не призводитиме до погіршення кінцевого продукту і дасть можливість товаровиробникам отримати додаткових покупців та додаткові прибутки.

Чистий фінансовий результат набував форми як прибутку, так і збитку. У 2019 р. чистий збиток становив 187 тис. грн, проте наступного року сформувався прибуток у розмірі 1119 тис. грн. Сума збитку обумовлена недоотриманням ТОВ «ПАРОВОЗ33» належної суми коштів за виконані роботи у 2019 р.: фактично отримано лише 277 тис. грн. замість 882 тис. грн. належних до відшкодування згідно розрахунків.

Розрахуємо показники рентабельності ТОВ «ПАРОВОЗ33», які продовжать аналіз фінансових результатів. З таблиці 2.4 видно, що ефективність діяльності товариства у 2018-2020 рр. дуже змінювалася, що свідчить про зміну ефективності діяльності та неможливість забезпечити стабільність відносних показників рентабельності. Про це свідчить зниження усіх показників рентабельності у 2019 р. та збільшення показників рентабельності у 2020 р.

Таблиця 2.4

Аналіз рентабельності ТОВ «ПАРОВОЗ33» за 2018 – 2020 рр., %

Назва показника	Період			Абсолютне відх.		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7
<i>1. Витратні показники рентабельності</i>						
Рентабельність продукції за валовим прибутком	4,37	0,31	17,52	-4,06	17,21	13,15
Рентабельність операційної діяльності	2,08	-2,29	12,38	-4,37	14,67	10,30
Рентабельність звичайної (господарської) діяльності	2,08	-2,00	12,07	-4,08	14,07	9,99
<i>2. Доходні показники рентабельності</i>						
Валова рентабельність продажу (реалізації)	4,18	0,31	14,91	-3,87	14,60	10,72
Операційна рентабельність продажу (операційна маржа)	2,06	-2,37	11,07	-4,43	13,43	9,01
Чиста рентабельність продажу (реалізації):	1,47	-2,07	8,84	-3,54	10,91	7,37

1	2	3	4	5	6	7
<i>3. Ресурсні показники рентабельності</i>						
Економічна рентабельність капіталу (рентабельність активів)	13,49	-25,34	60,09	-38,83	85,43	46,60
Рентабельність власного капіталу	-8,18	10,11	-486,05	18,30	-496,17	-477,87
Рентабельність оборотних активів	21,76	-43,69	122,61	-65,45	166,30	100,85
Рентабельність виробництва (рентабельність основних засобів)	50,67	-71,81	156,62	-122,48	228,43	105,95

У 2019 р. відбулося зменшення всіх показників рентабельності та частина з них (рентабельність операційної діяльності, операційна рентабельність продажу чиста рентабельність продажу та всі ресурсні показники рентабельності) набули від'ємного значення. Основною причиною зниження рівня рентабельності у 2019 р. була збитковість операційної діяльності у розмірі 214 тис грн та загальний чистий збиток у розмірі 187 тис грн.

У 2020 р. відбулося збільшення показників рентабельності за рахунок отримання прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку. Значення витратних показників рентабельності ТОВ «ПАРОВОЗ333» у 2020 р. свідчить про зростання ефективності виробництва (на що вказує збільшення валової рентабельності продукції на 14,60 в. п.). Динаміка доходних показників рентабельності свідчить про збільшення ефективності продажу продукції. Значення операційної маржі та чистої рентабельності продажу на кінець 2020 року є доволі високим та максимальним у досліджуваному періоді.

Ресурсні показники рентабельності ТОВ «ПАРОВОЗ333» також мають позитивну динаміку, що свідчить про збільшення інвестиційної привабливості підприємства. Це дає змогу стверджувати, що товариство у 2020 р. реалізувало політику ефективності діяльності та забезпечило прибутковість після понесених збитків у 2019 р.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу зі статтями пасиву. У бухгалтерському балансі в активі засоби підприємства групуються за

ступенем зростання їх ліквідності, в пасиві зобов'язання розміщені по мірі скорочення термінів (посилення, підвищення строковості) їх погашення. Якщо при такому порівнянні активів вистачає, то баланс ліквідний і підприємство платоспроможне і навпаки. Усі активи підприємства залежно від ступеня їх ліквідності, тобто від здатності та швидкості перетворення в грошові кошти, можна умовно поділити на такі групи: найліквідніші активи (A_1), активи, що швидко реалізуються (A_2), активи, що повільно реалізуються (A_3), активи, що важко реалізуються (A_4).

Пасиви балансу залежно від ступеня зростання термінів погашення зобов'язань групуються так: найтерміновіші зобов'язання (P_1), короткострокові пасиви (P_2), довготермінові пасиви (P_3), постійні пасиви (P_4).

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки з кожної групи активів і пасивів. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються умови: $A_1 \geq P_1$, $A_2 \geq P_2$, $A_3 \geq P_3$, $A_4 \leq P_4$. Якщо виконуються перші три нерівності, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується остання нерівність. Це означає наявність у підприємства власних оборотних коштів, тобто дотримується мінімальна умова його фінансової стійкості.

Проаналізуємо ліквідність балансу ТОВ «ПАРОВОЗ333» за допомогою таблиці 2.5. З таблиці видно, що ліквідність балансу підприємства порушена. У досліджуваному періоді найтерміновіші зобов'язання значно перевищували суму найліквідніших активів. У 2018 р. дефіцит найліквідніших активів становив 2403 тис грн, у 2019 р. – 2104 тис грн, 2020 р. – 1691 тис грн. Дефіцит найліквідніших активів є надзвичайно великим, проте щороку показник дефіциту зменшується. Тобто, ТОВ «ПАРОВОЗ333» не є абсолютно ліквідним.

Позитивним моментом є те, що швидко реалізовані активи та повільно реалізовані активи перевищують суму короткотермінових пасивів та довгострокових пасивів, тобто по даних позиціях баланс підприємства є ліквідним. Також активи, що важко реалізуються, значно перевищують суму постійних пасивів (власного капіталу, що становив від'ємне значення).

Аналіз ліквідність балансу ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» за 2018 – 2020 рр.

Актив	Період, тис. грн			Пасив	Період, тис. грн			Платіжний надлишок або нестача		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік		2018 рік	2019 рік	2020 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1. Найліквідніші активи (А1)	267	158	89	1. Найтерміновіші зобов'язання (П1)	2 670	2 262	1 780	-2403	-2104	-1691
2. Активи, що швидко реалізуються (А2)	209	172	609	2. Короткотермінові пасиви (П2)	0	0	0	209	172	609
3. Активи, що повільно реалізуються (А3)	149	98	214	3. Довготермінові пасиви (П3)	0	325	312	149	-227	-98
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	383	310	950	4. Постійні пасиви (П4)	-1 662	-1 849	-230	2045	2159	1180

Отже, спостерігаємо суттєве порушення ліквідності лише стосовно співвідношення груп А1 та П3 (у 2019-2020 рр.). За рештою груп активів і пасивів умови ліквідності дотримані. Стосовно неліквідних активів і власного капіталу, то умова ліквідності балансу також дотримується.

Для оцінки короткострокової платоспроможності (ліквідності) різні групи поточних активів зіставляють з поточними зобов'язаннями. При цьому розраховують відповідні коефіцієнти: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт покриття.

Таблиця 2.6

Коефіцієнти ліквідності ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період			Абсолютне відх.		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020 – 2018 рр.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,10	0,07	0,05	-0,03	-0,02	-0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,15	0,14	0,19	-0,01	0,06	0,05
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,23	0,19	0,51	-0,04	0,32	0,28
Коефіцієнт покриття	0,18	0,15	0,39	-0,03	0,25	0,21

З таблиці 2.6 можна зробити висновок, що показники ліквідності підприємства протягом досліджуваного періоду демонструють позитивну динаміку (крім коефіцієнта абсолютної ліквідності), проте не досягають нормативних значень.

До того ж, усі показники ліквідності ТОВ «ПАРОВОЗ33» є нижчими за нормативні значення, що є свідченням недостатньої платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді. Негативним є значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, що менший від нормативного значення у декілька разів, проте негативна тенденція продовжується зменшенням його значення у два рази у 2018-2020 рр. Позитивним моментом є те, що значення коефіцієнта покриття, абсолютної ліквідності та критичної ліквідності збільшилися майже у два рази, проте вони не досягли нормативного значення. У цілому ми бачимо, що підприємство є недостатньо ліквідним.

Проаналізуємо ділову активність в розрізі її операційної і інвестиційної діяльності (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз ділової активності ТОВ «ПАРОВОЗ33» (щодо використання активів) за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період			Абсолютне відх.		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу, оборотів	9,15	12,25	6,80	3,10	-5,45	-2,35
Період обороту загального капіталу, днів	40	30	54	-10	24	14
Коефіцієнт оборотності оборотних (мобільних) засобів, оборотів	14,76	21,11	13,87	6,36	-7,25	-0,89
Тривалість одного обороту оборотних засобів, днів	25	17	26	-7	9	2
Коефіцієнт оборотності виробничих і товарних запасів, оборотів	61,91	92,22	59,13	30,32	-33,10	-2,78
Тривалість одного обороту виробничих і товарних запасів, днів	6	4	6	-2	2	0

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	75,61	61,07	49,04	-14,54	-12,02	-26,56
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	5	6	7	1	1	3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	4,61	4,98	8,22	0,36	3,24	3,60
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	79	73	44	-6	-29	-35
Коефіцієнт оборотності грошових коштів, оборотів	34,55	57,20	142,17	22,66	84,97	107,62
Тривалість одного обороту грошових коштів, днів	11	6	3	-4	-4	-8
Фондовіддача	24,59	30,33	14,16	5,74	-16,17	-10,43

Отже протягом досліджуваного періоду спостерігається погіршення за всіма показниками ділової активності ТОВ «ПАРОВОЗ333», хоча воно за окремими показниками є незначним. Так, всі коефіцієнти оборотності (крім коефіцієнта оборотності грошових коштів) демонструють зменшення, що відповідно призводить до збільшення періодів обертання. Зменшення фондовіддачі також є свідченням інтенсифікації виробництва і погіршення ділової активності. Можна зробити висновок, що протягом звітного періоду ділова активність ТОВ «ПАРОВОЗ333» в розрізі операційної і інвестиційної діяльності зменшилася.

2.3. Аналіз використання фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333»

Основною метою формування фінансових ресурсів підприємства є задоволення потреби у придбанні необхідних активів і оптимізації його структури з позицій забезпечення умов його ефективного використання.

Джерала формування фінансових ресурсів підприємства складається з власного капіталу і позикового капіталу. Аналіз їх динаміки розглядається в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період, тис. грн			Абсолютне відх., тис.грн (+/-)			Відносне відх.,%		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020- 2018 рр.	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020- 2018 рр.
I. Власний капітал									
Зареєстрований капітал	386	386	386	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Додатковий капітал			500		500				
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-2 048	-2 235	-1 116	-187	1119	932	9,13	-50,06	-45,50
Усього за розділом I	-1 662	-1 849	-230	-187	1619	1432	11,25	-87,55	-86,15
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Інші довгострокові зобов'язання		325	312	325	-13	312	-	-4,00	-
Усього за розділом II		325	312	325	-13	312	-	-4,00	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Поточна кредиторська заборгованість за:									
товари, роботи, послуги	1 741	1 560	1345	-181	-215	-396	-10,40	-13,78	-22,75
розрахунками з бюджетом	71	74	82	3	8	11	4,23	11,35	16,05
у тому числі з податку на прибуток	22	0	61	-22	61	39	-100,00	-	179,08
розрахунками зі страхування	53	29	20	-24	-9	-33	-45,28	-29,99	-61,69
розрахунками з оплати праці	135	150	92	15	-58	-43	11,11	-38,47	-31,64
одержаними авансами	0	3	0	3	-3	0	-	-100,00	-
Поточні забезпечення	323	418	214	95	-204	-109	29,41	-48,80	-33,75
Інші поточні зобов'язання	347	28	26	-319	-2	-321	-91,93	-7,14	-92,51
Усього за розділом III	2 670	2 262	1780	-408	-482	-890	-15,28	-21,31	-33,33
Баланс	1 008	738	1862	-270	1124	854	-26,79	152,28	84,70

Формування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018-2020 рр. відбулося за умови загального збільшення їх вартості, проте у 2019 р. сукупний обсяг фінансових ресурсів зменшився на 26,79%, проте у 2020 р. відбулося зростання у 2,5 разів.

Затверджений (заявлений) і повністю сплачений статутний капітал становить 386 тис грн та був незмінним у досліджуваному періоді. У 2020 р. до складу власного капіталу було додано 500 тис грн власниками у вигляді додаткового капіталу для обладнання бару. Іншою складовою власного капіталу був непокритий збиток. На 31.12.2019 року він складав 2235 тис. грн., який сформований за рахунок непокритих збитків минулих років в сумі 2 048 тис. грн у 2018 р. Прибутковість фінансово-господарської діяльності у 2020 р. та спрямування всієї суми отриманого прибутку у власний капітал дало можливість зменшити непокритий збиток до 1116 тис грн. Сукупне збільшення власного капіталу у 2020 р. становило 1619 тис грн, проте додатний власний капітал не вдалося досягти.

Станом на 31.12.2019 р. заборгованість за отриманою безвідсотковою позикою від пов'язаної особи, наданою згідно договору №150601 становила 325 тис грн, проте у 2020 р. була погашена частина боргу – 13 тис грн.

Поточні зобов'язання ТОВ «ПАРОВОЗ333» представлені такими групами: заборгованість постачальникам за сировину, матеріали, послуги; кредиторська заборгованість перед бюджетом, в тому числі: з податку на прибуток; кредиторська заборгованість по страхуванню; кредиторська заборгованість по заробітній платі; кредиторська заборгованість за одержаними авансами; поточні забезпечення; інша кредиторська заборгованість, в тому числі: заборгованість за отриманою від ТОВ «Агросвіт ЛТД» безвідсотковою позикою. Поточні зобов'язання були основою для формування фінансових ресурсів за умови зменшення заборгованості за досліджуваний період на третину. У 2019 р. поточні зобов'язання зменшилися на 15,28% за рахунок зменшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 181 тис грн, за розрахунками зі страхування на 24 тис грн, інші поточні зобов'язання на 319 тис

грн.

У 2020 р. поточні зобов'язання зменшилися на 21,31% за рахунок зменшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 215 тис грн, за розрахунками з оплати праці на 58 тис грн, інші поточні зобов'язання на 204 тис грн.

Структура фінансових ресурсів за 2018–2020 рр. (табл. 2.9) вказує на наявні у ТОВ «ПАРОВОЗ333» особливості фінансування діяльності виключно за рахунок позикового фінансування. Довгострокові зобов'язання і забезпечення становили у 2019 р. 44,04% всіх фінансових ресурсів, 2020 р. – 16,76% всіх фінансових ресурсів.

Таблиця 2.9

Аналіз структури фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період, %			Абсолютне відх., % (+/-)		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
I. Власний капітал						
Зареєстрований капітал	38,29	52,30	20,73	14,01	-31,57	-17,56
Додатковий капітал	0,00	0,00	26,85	0,00	26,85	26,85
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-203,17	-302,85	-59,94	-99,67	242,91	143,24
Усього за розділом I	-164,88	-250,54	-12,35	-85,66	238,19	152,53
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Інші довгострокові зобов'язання	0,00	44,04	16,76	44,04	-27,28	16,76
Усього за розділом II	0,00	44,04	16,76	44,04	-27,28	16,76
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість за:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
товари, роботи, послуги	172,72	211,38	72,23	38,66	-139,15	-100,48
розрахунками з бюджетом	7,04	10,03	4,40	2,98	-5,62	-2,64
у тому числі з податку на прибуток	2,18	0,00	3,28	-2,18	3,28	1,09
розрахунками зі страхування	5,26	3,93	1,07	-1,33	-2,86	-4,18
розрахунками з оплати праці	13,39	20,33	4,94	6,93	-15,38	-8,45
одержаними авансами	0,00	0,41	0,00	0,41	-0,41	0,00
Поточні забезпечення	32,04	56,64	11,49	24,60	-45,15	-20,55
Інші поточні зобов'язання	34,42	3,79	1,40	-30,63	-2,40	-33,03
Усього за розділом III	264,88	306,50	95,60	41,62	-210,91	-169,28
Баланс	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00

Поточні зобов'язання і забезпечення перевищували вартість всіх фінансових ресурсів у 2018 р. у 2,6 разів, у 2020 р. – 3,1 рази. На кінець 2020 р. поточні зобов'язання були майже прирівняні до всіх фінансових ресурсів. На основі розрахункових показників видно, що у 2020 р. відбулися якісні зміни та структурні зрушення.

На основі табл. 2.9 можна визначити, що у 2018-2019 рр. основними джерелами фінансових ресурсів були поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (172,72% та 211,38%, відповідно), довгострокові зобов'язання (44,04% у 2019 р.), зареєстрований капітал (38,29% та 52,30%, відповідно), поточні забезпечення (32,04% та 56,64%, відповідно). Непокритий збиток перевищував сукупні фінансові ресурси у 2018 р. у 2 рази та у 2019 р. у 3 рази.

Позитивні зміни у 2020 р. стали причиною структурних зрушень, що суттєво змінили структуру фінансових ресурсів: по-перше, поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги залишилася основним джерелом формування фінансових ресурсів з часткою 72,23%, по-друге, підвищилися показники власного капіталу (зареєстрований капітал – 20,73%, додатковий капітал – 26,85%).

Отже, формування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018-2020 рр. відбулося за умови загального збільшення їх вартості, проте у 2019 р. сукупний обсяг фінансових ресурсів зменшився на 26,79%, проте у 2020 р. відбулося зростання у 2,5 разів. Основою для формування фінансових ресурсів у 2018-2019 рр. були поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, довгострокові зобов'язання, зареєстрований капітал, поточні забезпечення. У 2020 р. до складу власного капіталу було додано 500 тис грн власниками у вигляді додаткового капіталу для обладнання бару та капіталізовано чистий прибуток, тому основними джерелами фінансових ресурсів стали поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, зареєстрований капітал, додатковий капітал, інші довгострокові зобов'язання, поточні забезпечення.

Узагальнювальний показник ефективності фінансових ресурсів

визначається за формулою 1.3. Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» (Кеф. фр) набував таких значень:

2018 р.:

$$\text{Кеф. фр} = \frac{1008}{383} \times \frac{383}{1008} \times \frac{2670}{625} \times \frac{625}{1008} = 2,63 \times 0,38 \times 4,27 \times 0,62 = 2,65 \quad (2.1)$$

2019 р.:

$$\text{Кеф. фр} = \frac{738}{310} \times \frac{310}{738} \times \frac{2587}{428} \times \frac{428}{738} = 2,38 \times 0,42 \times 6,04 \times 0,58 = 3,51 \quad (2.2)$$

2020 р.:

$$\text{Кеф. фр} = \frac{1862}{950} \times \frac{950}{1862} \times \frac{2092}{912} \times \frac{912}{1862} = 1,96 \times 0,51 \times 2,29 \times 0,49 = 1,12 \quad (2.3)$$

На основі розрахунків побудовано рис. 2.3 відповідно до якого у 2019 р. відбулося значне збільшення коефіцієнта ефективності використання фінансових ресурсів за рахунок оптимізації основних та оборотних активів. У 2020 р., навпаки, відбулося зменшення коефіцієнта ефективності використання фінансових ресурсів за рахунок збільшення оборотних активів. Також не слід забувати, що, з іншого боку, джерелами фінансових ресурсів підприємства є власні засоби, позикові і залучені. При цьому під позиковими і залученими засобами мають на увазі суму довгострокових, короткострокових кредитів і кредиторської заборгованості.

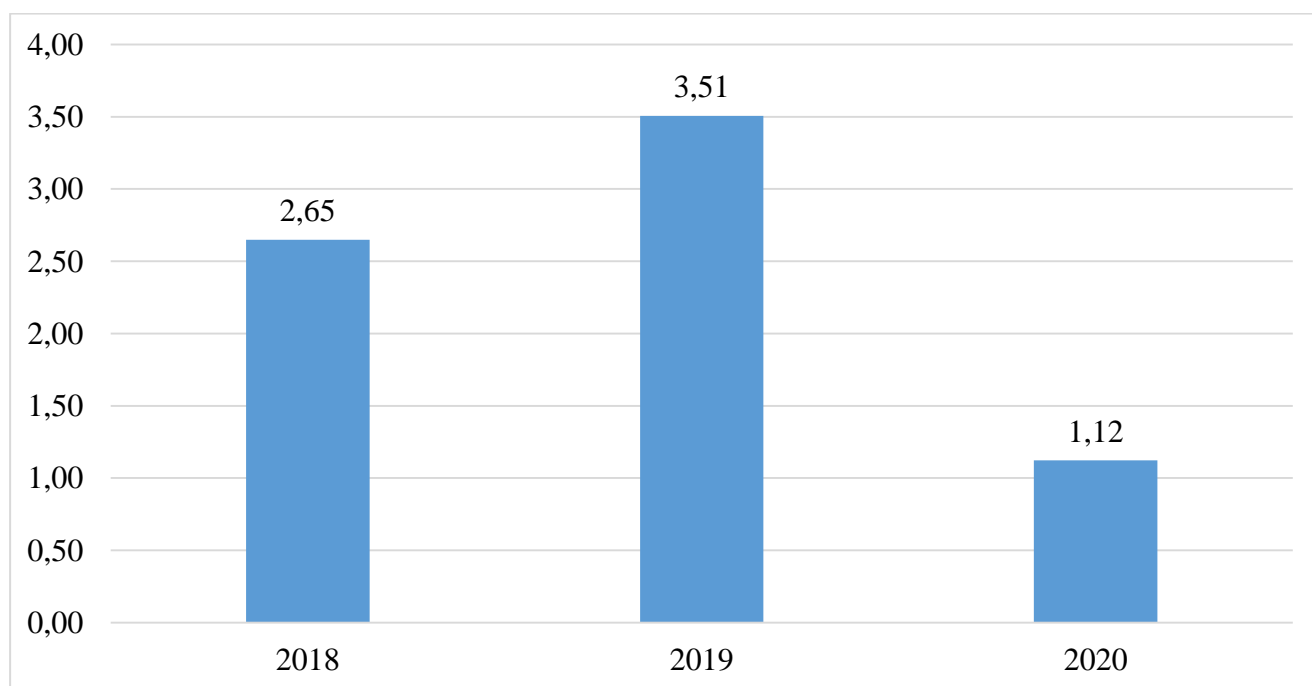

Рис. 2.3. Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018-2020 рр.

На нашу думку, для оцінки можливості утворення фінансових ресурсів і їх використання в процесі придбання активів доцільно виділити три групи показників.

1. Показники, які найповніше характеризують вартість та ефективність формування фінансових ресурсів: коефіцієнт зміни вартості сукупних фінансових ресурсів; коефіцієнт зміни вартості власних фінансових ресурсів; коефіцієнт зміни вартості позикових коштів.

Коефіцієнти зміни вартості фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018–2020 рр. (табл. 2.10) вказують на відмінність динаміки: збільшення у 2018 та 2020 рр. проти зменшення у 2019 р. Коефіцієнт зміни вартості позикових коштів вказує на постійне зменшення позикових коштів, оскільки значення коефіцієнта становили менше 1,0.

Таблиця 2.10

Коефіцієнти зміни вартості фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період			Абсолютне відх.		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
Коефіцієнт зміни вартості сукупних фінансових ресурсів	1,03	0,73	2,52	-0,29	1,79	1,50
Коефіцієнт зміни вартості власних фінансових ресурсів	0,96	1,11	0,12	0,15	-0,99	-0,84
Коефіцієнт зміни вартості позикових коштів	0,98	0,97	0,81	-0,01	-0,16	-0,17

2. Показники, які характеризують рентабельність фінансових ресурсів: рівень рентабельності сукупних фінансових ресурсів; рівень рентабельності власного капіталу; рівень рентабельності позикових коштів.

Коефіцієнти рентабельності фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018–2020 рр. (табл. 2.11) вказують на прибутковість фінансових ресурсів у 2018 р. на рівні 13,49%, проте прибутковість була втрачена у 2019 р. та збиток становив 25,34%, що свідчить про втрату у вигляді збитків четвертої частини всіх фінансових ресурсів. Ефективність використання фінансових ресурсів ТОВ

«ПАРОВОЗЗЗ» була забезпечена у 2020 р., коли чистий прибуток становив 1119 тис грн, а рентабельність сукупних фінансових ресурсів становила 60,09%; рентабельність позикових фінансових ресурсів (довгострокові та поточні зобов'язання та забезпечення) становила 53,48%.

Таблиця 2.11

Коефіцієнти рентабельності фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період			Абсолютне відх.		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
Рівень рентабельності сукупних фінансових ресурсів	13,49	-25,34	60,09	-38,83	85,43	46,60
Рівень рентабельності власного капіталу	-8,18	10,11	-486,05	18,30	-496,17	-477,87
Рівень рентабельності позикових коштів	5,09	-7,23	53,48	-12,32	60,71	48,39

На нашу думку, негативною особливістю діяльності підприємства є відсутність єдиної тенденції забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів.

3. Показники, які характеризують оборотність фінансових ресурсів: кількість оборотів сукупних фінансових ресурсів; кількість оборотів власного капіталу; кількість оборотів позикових коштів.

Коефіцієнти оборотності фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» за 2018–2020 рр. (табл. 2.12) вказують на зменшення оборотності фінансових ресурсів у 2020 р. майже у два рази, що вказує на погіршення оборотності та збільшення кількості днів обороту фінансових ресурсів.

Таблиця 2.12

Коефіцієнти оборотності фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» за 2018–2020 рр.

Назва показника	Період			Абсолютне відх.		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2019 – 2018 рр.	2020 – 2019 рр.	2020-2018 рр.
Кількість оборотів сукупних фінансових	9,15	12,25	6,80	3,10	-5,45	-2,35

ресурсів						
Кількість оборотів власного капіталу	-5,33	-5,44	-6,84	-0,11	-1,41	-1,52
Кількість оборотів позикових коштів	3,45	3,49	6,05	0,04	2,55	2,59

Кількість оборотів сукупних фінансових ресурсів у 2020 р. становила 6,8 оборотів проти 12,3 оборотів у попередньому році. Основною причиною погіршення оборотності стало збільшення обсягу фінансових ресурсів у 2,5 разів проти збільшення чистого доходу від реалізації у 1,4 рази.

Оборотність окремих складових фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018–2020 рр. наведена на рис. 2.4.

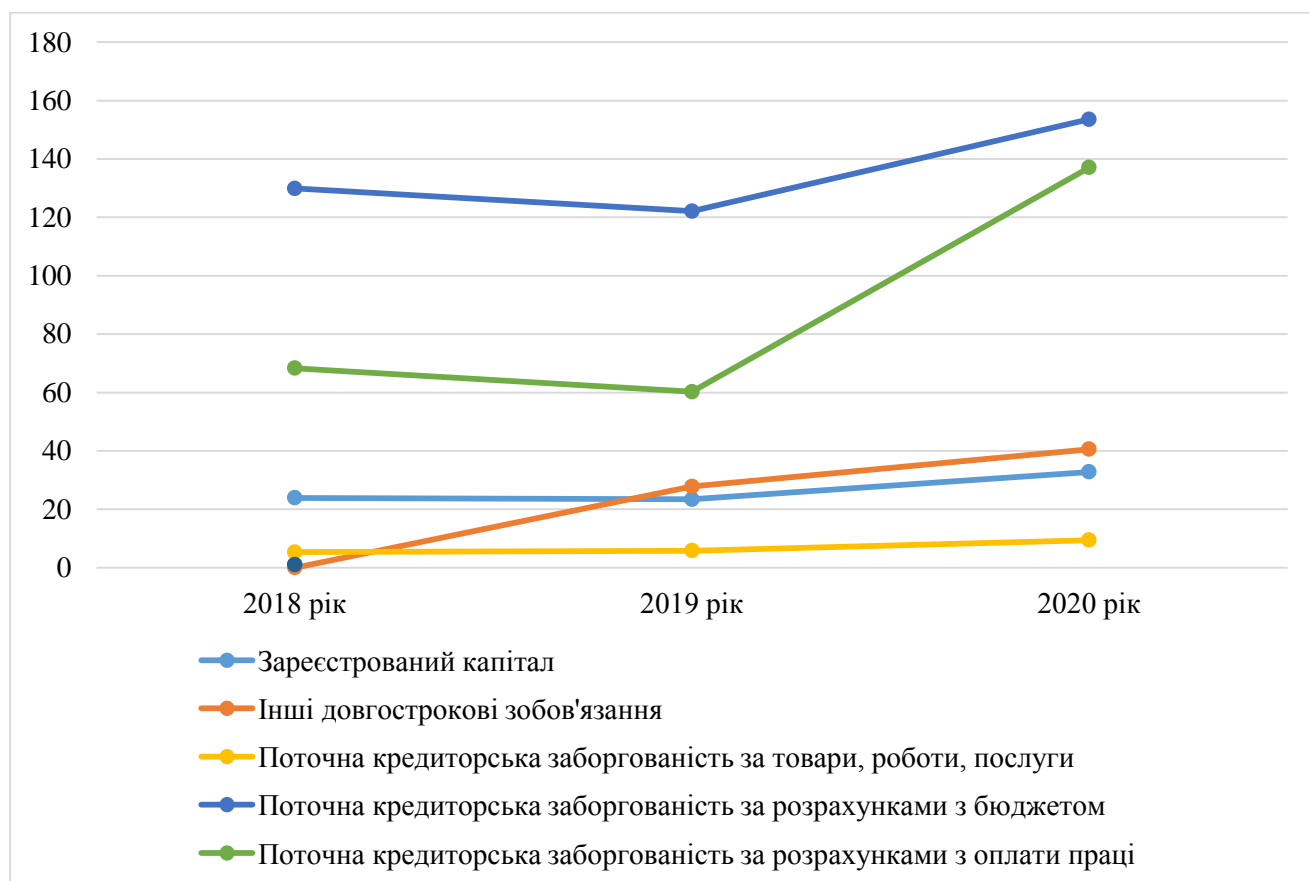

Рис. 2.4. Коефіцієнти оборотності фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018-2020 рр.

За даними рис. 2.4 можна стверджувати про погіршення оборотності фінансових ресурсів та збільшення у 2020 р. оборотності за такими складовими фінансових ресурсів: зареєстрований капітал, інші довгострокові зобов'язання,

поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці.

Отже, формування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за 2018-2020 рр. відбулося за умови загального збільшення їх вартості, проте у 2019 р. сукупний обсяг фінансових ресурсів зменшився на 26,79%, проте у 2020 р. відбулося зростання у 2,5 разів. Основою для формування фінансових ресурсів у 2018-2019 рр. були поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, довгострокові зобов'язання, зареєстрований капітал, поточні забезпечення. У 2020 р. до складу власного капіталу було додано 500 тис грн власниками у вигляді додаткового капіталу для обладнання бару та капіталізовано чистий прибуток, тому основними джерелами фінансових ресурсів стали поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, зареєстрований капітал, додатковий капітал, інші довгострокові зобов'язання, поточні забезпечення.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ПАРОВОЗ33»

3.1. Напрями покращення результативності діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ33»

Стан галузі не є позитивним, оскільки присутні проблеми, які безпосередньо впливають на ефективність діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ33» та ефективність використання фінансових ресурсів:

1. Військові дії в країні та кризові явища в соціально-економічній сфері потребують рішучих дій, а саме створення умов для збереження майна закладу і його присутності на ринку. Отже, задля отримання прибутку або хоча б збереження майна потрібно виконати розробку заходів зі збереження існуючих рівнів розвитку, якості надання послуг, корегування цінової політики, перехід на режим ощадливості та економії.

2. Пандемія коронавірусу та жорсткі обмеження (заборона) діяльності закладів громадського харчування у період жорсткого карантину. З червня 2020 р. діяльність закладів харчування регламентується постановою Міністерства охорони здоров'я України від 02.06.2020 р. № 32 [23] та постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.2020 р. № 641 [24]. Пандемія коронавірусу вимагає дотримання протиепідемічних заходів, зокрема:

- відстань між столиками має бути не менше 1,5 метра;
- за одним столиком зможуть розташуватися на більше чотирьох осіб (без урахування дітей до 14 років);
- меню або розміщується на вході, або має бути зроблено з такого матеріалу, який дозволить його продезінфікувати. Ще один варіант – одноразові меню;

- використовувати багаторазовий посуд можна, тільки якщо є можливість мити його при високій температурі в посудомийній машині;
- столові прилади повинні бути в індивідуальних упаковках;
- співробітники повинні проходити перевірку температури тіла перед початком роботи. Якщо температура вище 37,2 або є симптоми ГРВІ, працювати такому співробітнику не можна;
- на вході має бути організовано місце для обробки рук антисептиком;
- біля місць скупчення людей на підлозі повинна бути розмітка – для дотримання дистанції не менше 1,5 метра [23].

3. Зниження фінансових можливостей у населення для відвідування закладів громадського харчування — це одна з найбільших проблем розвитку даної сфери. Шляхом вирішення є адаптація під можливості клієнта та перегляд умов приймання клієнтів, а також підвищення лояльності в їх обслуговуванні, надання додаткових послуг під час обслуговування клієнтів, забезпечення безкоштовного доступу до мережі Інтернет, уведення в меню спеціальних страв, які характеризуються вищою доступністю та високою якістю є основною передумовою збереження клієнтської бази або навіть її збільшення.

4. Негативний досвід співпраці закладів ресторанного господарства з державними контролюючими органами .

5. Низька якість сировини, матеріально-технічного забезпечення є однією з причин втрати клієнтської бази підприємством.

6. Низький рівень інформатизації бізнесу. Підвищення чисельності бізнес-процесів, які контролюються з використанням інформаційних технологій не тільки полегшує можливість контролю на підприємстві, але й автоматизує певні процеси, здійснює контроль за грошовими потоками.

7. Низький рівень узгодженості роботи ресторанних закладів з іншими учасниками рекреаційного бізнесу. Підприємства ресторанного господарства в результаті взаємодії із широким колом учасників рекреаційного бізнесу можуть підвищити відвідуваність

8. Відсутність значного інтересу до нових видів організації харчування

клієнтів та диверсифікації каналів збуту продукції.

Обсяг чистого доходу від реалізації товарів, робіт та послуг ТОВ «ПАРОВОЗ333» суттєво варіюється від виду діяльності. З табл. 3.1 бачимо, що пріоритети отримання доходів змінювалися та прогнозні пріоритети сформовані на основі тенденції.

Таблиця 3.1

**Пріоритети доходів від реалізації товарів, робіт та послуг ТОВ
«ПАРОВОЗ333» за 2018 – 2020 рр.**

Назва показника	Пріоритети			Прогноз
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	
Бар Parovoz Speak Easy	-	4	3	1
Бар Parovoz	2	1	1	2
Освітні проекти (курси барменів)	-	0	5	3
Оптова торгівля хімічними продуктами	3	3	4	5
Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками.	4	6	8	6
Виробництво барвників і пігментів	4	5	6	7
Виробництво інших харчових продуктів, не віднесених до інших угруповань	5	7	7	8
Неспеціалізована оптова торгівля	1	2	2	4

Розробка заходів, що дозволять упровадити засоби креативної кухні, стилю витких технологій та кейтеринг-сервісу. Саме використання вказаних технологій обслуговування споживачів дозволить розширити коло сегментів ринку для значної кількості підприємств ресторанного господарства та наростити тим самим свою присутність на ринку, створивши позитивні передумови для розвитку. Кейтерингові послуги нові на ринку України але вже посіли своє вагоме місце. Виїзні бенкети, фуршети полегшують роботу їх організаторам, а також рекламують підприємство якщо надані послуги були надані якісно.

Кейтеринг як самостійний вид бізнесу в ресторанному господарстві має п'ять різновидів:

- кейтеринг у приміщенні;
- кейтеринг поза приміщеннями;

- індивідуальний кейтеринг;
- роз'їзний кейтеринг;
- роздрібний кейтеринг [25, с. 28].

Кейтеринг у приміщенні характеризується тим, що підприємець або група підприємців орендують або володіють приміщенням з бенкетною залом та кухнею. Кейтеринговим підприємством може бути і заклад ресторанного господарства. Оскільки обслуговують у ньому лише за попередніми замовленнями, тому на період їх відсутності традиційне обслуговування споживачів у закладі не здійснюється. У зарубіжній літературі такий вид кейтерингу називають бенкетним або приватним. Він є конкурентом традиційному бенкетному обслуговуванню у ресторанах, де ця послуга – одна з основних як послуга харчування.

Кейтеринг поза приміщеннями відрізняється тим, що підприємці, які здійснюють таку діяльність, мають виробничі приміщення для приготування страв, напоїв, але обслуговування споживачів у них не проводиться. Готову продукцію доставляють власними або орендованими транспортними засобами до місця, вказаного замовником.

Використання вказаних технологій обслуговування споживачів дозволить розширити коло сегментів ринку для значної кількості підприємств ресторанного господарства та наростити тим самим свою присутність на ринку, створивши позитивні передумови для розвитку .

Краудсорсинг (англ. crowdsourcing, crowd – «натовп» і sourcing – «використання ресурсів») – передача певних виробничих функцій невизначеному колу осіб (на підставі публічної оферти, без укладання трудового договору) [26, с. 22].

Крауд-технології (краудсорсинг, краудфандинг) – це ефективний та цікавий інструмент, який використовується для вирішення проблем бізнесу. В маркетинговій діяльності підприємств ця стратегія краудмаркетингу передбачає управління споживачем в мережевих співтовариствах, таку комунікаційну модель управління споживачем в мережі та методи збуту в мережі Інтернет. Як результат

стратегії краудмаркетингу, ми отримаємо клієнта-партнера. [26, с. 22].

Основою гарантованої успішної діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ333» є якість наданих послуг, які повинні: чітко відповідати потребам; задовольняти вимоги споживачів; відповідати стандартам і технічним умовам; відповідати чинному законодавству України та іншим вимогам (наприклад дотримання карантинних обмежень в умовах жорсткого чи адаптивного карантину COVID-19); надаватися споживачу за конкурентоспроможними цінами; забезпечувати максимізацію прибутку.

3.2. Оптимізація фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» для забезпечення їх ефективного використання

Оптимізація фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» – це важливий етап стратегічного аналізу фінансових ресурсів, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою у кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства [27, с. 173].

Цілком слушними є основні правила з формування раціональної структури фінансових ресурсів підприємства, якими має керуватися керівництво товариства:

- 1) збільшення розміру статутного капіталу підприємства з метою збільшення фінансових гарантій. Він може бути збільшений за рахунок додаткової емісії акцій чи залучення додаткових інвестицій;
- 2) формування більшого резервного фонду, його вдосконалення та відображення в балансі;
- 3) зменшення тривалості виробничого циклу шляхом інтенсифікації виробництва, а саме: використання нових технологій, зростання рівня продуктивності праці, автоматизація виробничих процесів тощо;
- 4) покращення матеріально-технічного забезпечення підприємства для

забезпечення безперебійної роботи виробництва і зменшення часу розміщення капіталу в запасах;

5) скорочення тривалості обороту дебіторської заборгованості;

6) удосконалення та розвиток ринку маркетингових досліджень, які діють у напрямку просування товару від виробника до споживача[1].

Основні правила з формування раціональної структури фінансових ресурсів підприємства, якими має керуватися керівництво ТОВ «ПАРОВОЗ333» з урахуванням сучасного стану та структури фінансових ресурсів:

1) збільшення розміру статутного капіталу підприємства з метою збільшення фінансових гарантій. Особливої актуальності даний захід має для ТОВ «ПАРОВОЗ333», оскільки у 2018-2020 рр. власний капітал становив від'ємне значення через непокриті збитки попередніх років;

2) формування резервного фонду, його вдосконалення та відображення в балансі. ТОВ «ПАРОВОЗ333» у 2018-2020 рр. не мало резервного капіталу, тому у наступних роках доцільно буде сформувати резервний капітал у розмірах відповідно до чинного законодавства;

3) покращення матеріально-технічного забезпечення підприємства для забезпечення безперебійної роботи виробництва і зменшення часу розміщення капіталу в запасах;

4) скорочення тривалості обороту дебіторської заборгованості та підвищення оборотності дебіторської заборгованості та фінансових ресурсів загалом;

5) удосконалення та розвиток ринку маркетингових досліджень, які діють у напрямку просування товару від виробника до споживача. Для ТОВ «ПАРОВОЗ333» рекомендовано застосувати кейтеринг у різних його різновидах, краудсорсинг, крауд-технології.

Виходячи з того, що основною метою оптимізації структури фінансових ресурсів є пошук оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, можна сформулювати основні завдання оптимізації структури к фінансових ресурсів.

Аналіз фахової літератури [29-41] дозволяє визначити наявність найбільш часто застосовуваних методів вирішення задачі оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства: оптимізація структури капіталу шляхом управління величиною ефекту фінансового левериджу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності, оптимізація структури капіталу з метою мінімізації рівня фінансового ризику, оптимізація структури капіталу за критерієм мінімальної вартості капіталу (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Методи оптимізації структури фінансових ресурсів
підприємства [38, с. 300]**

№ з/п	Метод	Характеристика
1	Оптимізація структури капіталу шляхом управління величиною ефекту фінансового левериджу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності	Ця модель передбачає визначення рентабельності власного капіталу при різних значеннях фінансового важеля. Передбачає виявлення взаємозв'язку між чистим прибутком, валовим прибутком підприємства і залученням позикового капіталу до обороту. Найбільш оптимальним буде таке співвідношення власного та позикового капіталу, за якого приріст чистої рентабельності власного капіталу й ефект фінансового левериджу буде мати найбільше значення
2	Оптимізація структури капіталу з метою мінімізації рівня фінансового ризику	Модель, яка пов'язана із вибором більш дешевих варіантів фінансування активів підприємства
3	Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімальної вартості капіталу	Такий процес оптимізації полягає в попередній оцінці власного та позикового капіталу при різних варіантах його залучення та розрахунок середньозваженої вартості капіталу за обраними варіантами

Метод оптимізації структури фінансових ресурсів за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності передбачає використання механізму фінансового левериджу. Одні вчені вважають поняття фінансового левериджу тотожним з поняттям фінансового важеля, адже дослівно леверидж з англійської перекладається як «дія важеля», інші ж розрізняють ці поняття. Думка Момота Т.В., на думку економістів, є найбільш точною: «Фінансовий леверидж означає використання боргів для фінансування інвестицій, а фінансовий важіль – це включення у структуру капіталу боргу, який дає постійний прибуток. Тобто

фінансовий важіль не є тотожним поняттям, а виступає як механізм здійснення фінансового левериджу» [42, с.196-197]. За визначенням Джеймса К. Ван Хорна, «фінансовий леверидж – це використання залучених коштів із фіксованим процентом для зростання прибутку власників звичайних акцій» [43].

Сутність фінансового важеля полягає в тому, щоб посилити вплив зміни прибутку на динаміку фінансової рентабельності, тобто у підвищенні еластичності фінансової рентабельності відносно прибутку.

$$EФВ = (1 - Cnn) (EP - CB) \times ПК/ВК \quad (3.1),$$

де Cnn – ставка податку на прибуток, в коефіцієнтах;

EP – економічна рентабельність або рентабельність усієї суми інвестованого капіталу;

CB – ставка відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання позикового капіталу;

$ПК$ – сума позикового капіталу;

$ВК$ – сума власного капіталу [27, с. 174].

У наведеній формулі виділяють три частини, це дає змогу цілеспрямовано збільшувати ефект фінансового важеля під час формування структури капіталу:

– податковий коректор фінансового важеля $(1 - Cnn)$, який відображає ступінь залежності ефекту фінансового левериджу від рівня податку на прибуток,

– диференціал фінансового важеля $(EP - CB)$, який характеризує різницю між дохідністю активів та процентною ставкою за кредит і є головною умовою формування позитивного ефекту фінансового важеля,

– коефіцієнт фінансового левериджу (ризик), який характеризує суму позиченого капіталу, що використовує підприємство на одиницю власного капіталу [27, с. 175].

Необхідно відзначити, що західні економісти вважають оптимальним його значення на рівні 30-50%. На їх думку, якщо кредит приносить менше 30% додаткового прибутку, то залучення таких кредитів не є оптимальним рішенням.

В той же час при значенні більше 50% – у підприємства підвищуються фінансові ризики [44, с. 156].

Таблиця 3.3

Оптимізація фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ»

Показники	Варіант										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Власний капітал	-230	0	186	279	372	466	931	1117	1397	1676	1862
Позиковий капітал	2092	1862	1676	1583	1490	1397	931	745	466	186	0
Всього капіталу	1862	1862	1862	1862	1862	1862	1862	1862	1862	1862	1862
Коефіцієнт заборгованості(ПК/ВК)	-9,10	0,00	9,00	5,67	4,00	3,00	1,00	0,67	0,33	0,11	0,00
Рентабельність активів, %	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1	60,1
Ставка відсотка за кредит, %	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Ставка відсотка за кредит з урахуванням ризику, %	22	22	22	21	20	19	19	19	18	18	18
Прибуток без урахуванням відсотків за кредит, тис грн	1119	1119	1119	1119	1119	1119	1119	1119	1119	1119	1119
Сума відсотків за кредит, тис грн	377	335	302	285	268	251	168	134	84	34	0
Прибуток з урахуванням відсотків за кредит, тис грн	742	784	817	834	851	868	951	985	1035	1085	1119
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Податок на прибуток, тис грн	134	141	147	150	153	156	171	177	186	195	201
Чистий прибуток, тис грн	609	643	670	684	698	711	780	808	849	890	918
Чиста рентабельність, %	32,69	34,52	35,99	36,73	37,47	38,21	41,90	43,37	45,59	47,80	49,28
Ефект фінансового важеля (ЕФВ)	-249,47	0,00	246,84	159,50	115,47	88,76	29,59	19,72	10,10	3,37	0,00

Для ТОВ «ПАРОВОЗ333» розроблено варіанти оптимізації фінансових ресурсів з різними варіаціями та пропорціями власного та позикового капіталу з метою визначення максимального розміру чистої рентабельності та максимізації ефекту фінансового важеля (табл. 3.3).

Розроблені 11 варіантів оптимізації фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» з різними варіаціями та пропорціями власного та позикового капіталу та частка власного капіталу варіювалася від 0 до 100 %: 1 варіант – фактичний стан структури фінансових ресурсів товариства, 2 варіант – відсутність власного капіталу, що передбачає покриття наявних непокритих збитків, 3 варіант – 10% власного капіталу; 4 варіант – 15% власного капіталу; 5 варіант – 20% власного капіталу; 6 варіант – 25% власного капіталу; 7 варіант – 50% власного капіталу; 8 варіант – 60% власного капіталу; 9 варіант – 75% власного капіталу; 10 варіант – 90% власного капіталу; 11 варіант – 100% власного капіталу.

Рентабельність активів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за фактичної структури фінансових ресурсів становила 60,10%, що є максимальним рівнем рентабельності і досліджуваному періоді та високим рівнем рентабельності порівняно з іншими підприємствами ресторанного бізнесу в умовах COVID-19. Чиста рентабельність за фактичної структури фінансових ресурсів становила 32,69%, за різних варіацій структури фінансових джерел чиста рентабельність коливалася від 34,52% до 49,28%. Таким чином, збільшення частки позикового капіталу корелюється зі збільшенням чистої рентабельності товариства.

За різних варіантів структури фінансових ресурсів ефект фінансового важеля ТОВ «ПАРОВОЗ333» набував як додатнього, так і від'ємного значень. Так, за варіантом 1 (фактичний стан 2020 р.) даний показник становив -249,47, це означає, що рентабельність власного капіталу була збитковою, що стало наслідком відсутності власного капіталу та неможливості за рахунок зареєстрованого капіталу (386 тис грн) та додаткового капіталу (500 тис грн) покрити непокриті збитки у розмірі 1116 тис грн.

За варіантами 1 та 11 даний показник становив 0,00, це означає, що рентабельність власного капіталу дорівнювала нулю, тобто за першим варіантом

власний капітал відсутній або збитки покриті у повному обсязі, за другим варіантом – відсутній позиковий капітал, тобто діяльність фінансується за рахунок виключно власних коштів. Найбільший розмір ефекту фінансового важеля ($EФВ = 246,84$) досягається за умови 186 тис грн власного капіталу та 1676 тис грн позикового капіталу та пропорції 10:90. Зі збільшенням частки позикового капіталу зменшується значення ефекту фінансового важеля.

Значення показника ефекту фінансового важеля ТОВ «ПАРОВОЗ333» є нормальним для варіанту 7, коли пропорції власного та позикового капіталу однакові (50:50), що відповідає нормативному європейському значенню у 30-50%.

Таким чином, оптимізація структури фінансових джерел передбачає можливість застосування різної комбінації джерел фінансових ресурсів залежно від потреб та мети оптимізації (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Оптимізація фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» за різними методами

№ з/п	Метод	Варіант										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Оптимізація структури капіталу шляхом управління величиною ЕФЛ за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності	32,69	34,52	35,99	36,73	37,47	38,21	41,90	43,37	45,59	47,80	49,28
2	Оптимізація структури капіталу з метою мінімізації рівня фінансового ризику	-12,35	0	10	15	20	25	50	60	75	90	100
3	Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімальної вартості капіталу	-249,47	0,00	246,84	159,50	115,47	88,76	29,59	19,72	10,10	3,37	0,00

Отже, дослідження оптимізації структури фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» дало змогу зробити такі висновки: оптимізація структури фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою в кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства. У процесі оптимізації структури фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333» необхідно враховувати кінцевий результат діяльності підприємства, тобто фінансовий результат до оподаткування. Оптимізація фінансових ресурсів за різними критеріями дає можливість сформулювати такі висновки: з позиції фінансової стійкості варто реалізувати 7, 8, 9, 10 та 11 варіанти; з позиції максимізації чистої рентабельності капіталу варто реалізувати 7, 8, 9, 10 та 11 варіанти, з позиції ефекту фінансового важеля – 3, 4, 5, 6 та 7 варіанти. Оптимальним для ТОВ «ПАРОВОЗ333» слід вважати варіант структури капіталу 7, коли розмір власного та позикового капіталів буде однаковим у розмірі 931 тис грн.

3.3. Планування та прогнозування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333»

Фінансове планування як ключова ланка всього процесу планування, робить можливим втілити стратегічні задуми підприємства через розробку конкретних планів дій на плановий період - точно розрахувати ефективність наявних ресурсів, кінцевий економічний та фінансові результати. Використання механізмів фінансового планування дають можливість підприємству досягти довгострокових позитивних результатів, що сприяє зміцненню фінансового стану підприємства та стійкості його становища на ринку.

Планування – це процес перетворення цілей підприємства в прогнози та

плани, процес визначення пріоритетів, засобів та методів їх досягнення. Фінансове планування у теоретичному аспекті розглядають як найвагомішу та невід'ємну частину загального планування діяльності підприємства. На підприємство майже завжди впливає нестабільність зовнішнього середовища, невизначеність умов господарювання, тому ефективність роботи підприємства багато в чому залежить від стану фінансового планування на підприємстві. Чим вищий рівень невизначеності, тим більшого значення набуває планування, а від його правильності та точності прогнозу залежить успіхи або невдачі підприємницької діяльності [45, с.15].

На думку визнаних американських фахівців у галузі корпоративних фінансів Р. Брейлі і С. Майерса, фінансове планування - це процес, що складається з:

- 1) аналізу інвестиційних можливостей і можливостей фінансування, які є у розпорядженні компанії;
- 2) прогнозуванні наслідків поточних рішень, щоб запобігти неочікуваних втрат і зрозуміти зв'язок між поточними і майбутніми рішеннями;
- 3) обґрунтування обраного варіанту з ряду можливих рішень;
- 4) оцінка результатів, досягнутих компанією, порівняння їх з цілями, встановленими у фінансовому плані.[46, с.771].

На думку відомих американських економістів Ю. Брігхема і Л. Гапенскі, менеджери приділяють більше уваги складанню прогнозних варіантів фінансової звітності і вивченню того, як на них відображаються альтернативні стратегії поведінки. Аналіз таких наслідків є головною складовою частиною усього фінансового планування. Але гарний фінансовий план сам по собі не дає гарантії досягнення цілей підприємства - він має бути доповнений системою оберненого зв'язку, що має забезпечувати необхідний фінансовий контроль над ситуацією [47, с. 213].

Ми вважаємо, що під час фінансового планування на підприємстві повинна приділятися більша увага процесу розробки різних видів фінансових планів як за термінами, змістом, так передусім, на нашу думку, за завданнями, які мають бути

розв'язані в процесі виконання цих планів. Для ТОВ «ПАРОВОЗ333» доцільно запровадити та реалізовувати на постійній основі планування фінансових ресурсів з метою оптимізації фінансових ресурсів та забезпечення потреби у фінансових ресурсах як поточного стану діяльності, так і пріоритетів розвитку. Так, для розширення діяльності підприємства у 2020 р. товариство не мало потрібних фінансових ресурсів і тому власники внесли додатковий капітал у розмірі 500 тис грн.

Зазвичай процес фінансового планування на підприємстві включає декілька етапів. Так для ТОВ «ПАРОВОЗ333» виділено наступні етапи планування фінансових ресурсів:

1 етап – Аналіз фінансової ситуації. На першому етапі аналізують фінансові показники діяльності підприємства за попередній період. Використовують дані фінансової документації: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів. Основна увага приділяється таким показникам, як обсяг реалізації, витрати, чистий прибуток. Проведений аналіз дозволяє оцінити фінансові результати діяльності підприємства і визначити проблеми, що стоять перед ним. На основі проведеного аналізу фінансового стану товариства та ефективності використання фінансових ресурсів у розділі 2 можемо стверджувати про дефіцит власного капіталу та його від'ємне значення у 2018-2020 рр.

2 етап – Розробка загальної фінансової стратегії підприємства. На другому етапі проводять розробку фінансової стратегії та фінансової політики за основними напрямками фінансової діяльності підприємства, складають основні прогностичні документи, які стосуються перспективних фінансових планів.

3 етап – Складання поточних фінансових планів. На третьому етапі уточнюють і конкретизують основні показники прогностичних фінансових документів за допомогою складання поточних фінансових планів.

Щоб повніше охопити розуміння поняття «фінансове планування» потрібно проаналізувати його у розрізі його видів. Основні характеристики напрямків фінансового планування наведені в табл. 3.5.

Впровадження індикативного фінансового планування на підприємстві має відбуватися з урахуванням системного підходу, який означає, що жодна виробнича чи підприємницька проблема не повинна розглядатися ізольовано одна від одної і кожна з яких формується з урахуванням її належності до системи чи множини взаємопов'язаних завдань і цілей, які виступають на кожному підприємстві як єдина економічна система.

Таблиця 3.5

Характеристика підсистем фінансового планування [48]

Підсистеми фінансового планування	Форми розроблюваних планів	Період планування
1. Перспективне (стратегічне планування)	1. Прогноз звіту про прибутки та збитки 2. Прогноз про рух коштів 3. Прогноз бухгалтерського балансу	3-5 років
2. Поточне планування	1. План доходів та витрат за операційною діяльністю 2. План доходів та витрат за інвестиційною діяльністю 3. План надходження і витрачання коштів 4. Балансовий план	1 рік
3. Оперативне планування	1. Платіжний календар 2. Касовий план	Декада, місяць, квартал

Системність планування проявляється в наступних аспектах:

1) в розробці уніфікованих принципів і методів планування на підприємстві;

2) в розробці єдиних цільових критеріїв (індикаторів) - орієнтирів стратегічного, перспективного і поточного планування. Фінансовими індикаторами як правило виступають: рентабельність (продажу, капіталу, активів, інвестицій), розрахована за прибутком або за чистим грошовим потоком; вартість підприємства, економічна додана вартість (EVA); прибутковість акцій (прибуток на акцію, співвідношення ціни акції і чистого прибутку підприємства); ліквідність (покриття); структура капіталу тощо. Відповідно до обраного головного індикатору (чи групи індикаторів) розробляються планові показники, що забезпечують досягнення запланованого значення критерію;

3) в розробці фінансових планів для кожного елемента господарської одиниці як індивідуальної підсистеми і в той же час - цілісної системи. Ефект

досягнення цілі можливий лише при збалансованому функціонуванні всіх частин господарської одиниці;

4) в наскрізному плануванні взаємопов'язаних показників: стратегічних, тактичних, оперативних.

Індикативне фінансове планування завжди опирається на фактичні нормативні дані минулого і теперішнього періодів, але намагається встановити та контролювати процес розвитку підприємства в теперішньому і майбутньому часі. Тому необхідним підґрунтям для організації ефективної системи індикативного фінансового планування є підготування ефективно оброблених статистичних і аналітичних даних, систематизованих відповідно до принципів і завдань фінансового планування.

Для ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» доцільно розробити та запровадити підсистему фінансового планування, яка буде включати форми фінансових звітів, які відповідають чинним формам фінансової звітності для зручності і простоти складання фінансових планів та визначення відхилення (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Характеристика підсистем планування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ»

Підсистеми фінансового планування	Форми розроблюваних планів	Період планування
1. Перспективне (стратегічне планування)	1. Прогноз Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма 2) 2. Прогноз Звіту про рух грошових коштів (форма 3) 3. Прогноз Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форма 1)	3-5 років
2. Поточне планування	1. План надходження та витрачання за операційною діяльністю 2. План надходження та витрачання за інвестиційною діяльністю 3. План надходження і витрачання за фінансовою діяльністю 4. Балансовий план	1 рік
3. Оперативне планування	1. Платіжний календар	Декада, місяць, квартал

Планові показники фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗЗЗ» складемо на

основі оптимізації фінансових ресурсів (табл. 3.3 та табл. 3.4), враховуючи обґрунтований нами варіант 7 та врівноваження власного та позикового капіталів.

Планові показники передбачають формування власного капіталу у розмірі 931 тис грн, що можливе за кількох умов ведення фінансової діяльності.

Таблиця 3.7

Планування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВОЗ333»

Показник	2020 рік		2021 рік (планові показники)						Відхилення 2020 р. від		
	тис.грн.	%	сценарій 1		сценарій 2		сценарій 3		сценарій 1	сценарій 2	сценарій 3
			тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%			
I. Власний капітал											
Зареєстрований капітал	386	20,73	386	20,73	1597	85,77	386	20,73	0	1211	0
Додатковий капітал	500	26,85	1661	89,21	500	26,85	500	26,85	1161	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1 116	-59,94	-1 116	-59,94	-1 166	-62,62	45	2,42	0	-50	1161
Усього за розділом I	-230	-12,35	931	50,00	931	50,00	931	50,00	1161	1161	1161
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	312	16,76	312	16,76	312	16,76	312	16,76	0	0	0
Усього за розділом II	312	16,76	312	16,76	312	16,76	312	16,76	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		0,00		0,00		0,00		0,00	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		0,00		0,00		0,00		0,00	0	0	0
товари, роботи, послуги	1345	72,23	185	9,94	399	21,43	185	9,94	-1160	-946	-1160
розрахунками з бюджетом	82	4,40	82	4,40	82	4,40	82	4,40	0	0	0
<i>у тому числі з податку на прибуток</i>	61	3,28	61	3,28	61	3,28	61	3,28	0	0	0
розрахунками зі страхування	20	1,07	20	1,07	20	1,07	20	1,07	0	0	0
розрахунками з оплати праці	92	4,94	92	4,94	92	4,94	92	4,94	0	0	0
Поточні забезпечення	214	11,49	214	11,49	0	0,00	214	11,49	0	-214	0
Інші поточні зобов'язання	26	1,40	26	1,40	26	1,40	26	1,40	0	0	0
Усього за розділом III	1780	95,60	619	33,24	619	33,24	619	33,24	-1161	-1161	-1161
Баланс	1862	100,00	1862	100,00	1862	100,00	1862	100,00	0	0	0

Досягнення планового розміру власного капіталу ТОВ «ПАРОВОЗ333» можливе за умови внесення власниками додаткового капіталу у розмірі 1161 тис грн (сценарій 1), отримання чистого прибутку у розмірі 1161 тис грн (сценарій 3), внесення власниками додаткового капіталу (сценарій 3). Позиковий капітал доцільно зменшити на 1161 тис грн, проте досягти це можливо за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1160 тис грн (сценарій 1 та сценарій 3), зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 946 тис грн та поточні забезпечення на 214 тис грн (сценарій 2).

4 етап – Коригування, ув'язування і конкретизація фінансового плану. Четвертий етап передбачає ув'язування показників фінансових планів з виробничими, комерційними, інвестиційними та іншими планами і програмами, що розробляються ТОВ «ПАРОВОЗ333».

5 етап – Розробка оперативних фінансових планів. На п'ятому етапі здійснюють оперативне фінансове планування, яке визначає розробку поточної виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства і впливає на кінцеві результати його діяльності в цілому.

6 етап – Аналіз і контроль виконання фінансових планів. Процес фінансового планування на підприємстві завершується аналізом і контролем виконання фінансових планів. Цей шостий етап полягає у визначенні фактичних кінцевих фінансових результатів діяльності ТОВ «ПАРОВОЗ333», порівняння їх із запланованими показниками, виявлення причин відхилень від запланованих показників, у розробці заходів щодо усунення негативних явищ.

На наш погляд, ефективно організоване індикативне фінансове планування на ТОВ «ПАРОВОЗ333» можливо за умови впровадження на підприємстві фінансового контролінгу як системи координації і підтримки управлінських рішень. Однією з важливих функцій контролінгу є координація, сутність якої полягає перш за все в регулюванні інформаційних та фінансових потоків.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проведено дослідження теоретичних положень і розроблено практичні рекомендації з підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Проведене дослідження дало можливість сформулювати низку узагальнень, висновків і рекомендацій:

1. Фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти підприємства, які створені за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування і використовуються для формування активів підприємства, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників підприємства, а також здійснення комплексу інших заходів з метою забезпечення ефективності подальшого розвитку підприємства.

2. Формування фінансових ресурсів підприємства - це складний динамічний процес, орієнтований на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем та забезпечення високоякісного використання. Основні джерела фінансових ресурсів: власні та прирівняні до них кошти (акціонерний капітал, нерозподілений прибуток, цільові надходження); позичені на фінансовому ринку (кредити банків, випуск облігацій, векселів тощо); залучені від підприємств, організацій, учасників, бюджетні субсидії, страхові суми тощо.

3. Для аналізу фінансових ресурсів підприємства доцільним є визначення рівня, динаміки та структури фінансових ресурсів, визначення ціни фінансових ресурсів та ефекту фінансового лівериджу. Для визначення впливу фінансових ресурсів на фінансовий стан підприємства доцільним можна вважати розрахунок таких показників, які найповніше характеризують вартість та ефективність формування фінансових ресурсів (коефіцієнт зміни вартості сукупних фінансових ресурсів; коефіцієнт зміни вартості власних фінансових ресурсів; коефіцієнт зміни вартості позикових коштів); показників, які характеризують рентабельність фінансових ресурсів (рівень рентабельності сукупних фінансових ресурсів; рівень рентабельності власного капіталу; рівень рентабельності позикових коштів);

показників, які характеризують оборотність фінансових ресурсів (кількість оборотів сукупних фінансових ресурсів; кількість оборотів власного капіталу; кількість оборотів позикових коштів).

4. ТОВ «ПАРОВО333» засноване у 2016 р. та до 2018 р. діяльність товариства обмежувалася діяльністю бару Parovoz та неспеціалізованою оптовою торгівлею, у 2019 р. відбулися структурні зміни та зміни пріоритетів формування доходів за рахунок початку роботи ще одного бару – бари Parovoz Speak Easy. У 2020 р. започатковано діяльності освітніх програм – курсів для барменів, що відбуваються на основі барів.

5. Аналіз фінансового стану проведено за напрямками аналіз активів, фінансових результатів у частині доходів та витрат, показників рентабельності, ліквідності, ділової активності. На основі горизонтального аналізу активів товариства можна зробити висновок про зменшення загального економічного потенціалу у 2019 р. та збільшення економічного потенціалу у 2020 р. Усі показники ліквідності ТОВ «ПАРОВО333» є нижчими за нормативні значення, що є свідченням недостатньої платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді. Негативним є значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, що менший від нормативного значення у декілька разів, проте негативна тенденція продовжується зменшенням його значення у два рази у 2018-2020 рр. Позитивним моментом є те, що значення коефіцієнта покриття, абсолютної ліквідності та критичної ліквідності збільшилися майже у два рази, проте вони не досягли нормативного значення. У цілому ми бачимо, що підприємство є недостатньо ліквідним. Протягом 2018-2020 рр. спостерігається погіршення за всіма показниками ділової активності, хоча воно за окремими показниками є незначним.

6. Формування фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВО333» відбулося за умови загального збільшення їх вартості, проте у 2019 р. сукупний обсяг фінансових ресурсів зменшився на 26,79%, проте у 2020 р. відбулося зростання у 2,5 разів. Структура фінансових ресурсів вказує на наявні у ТОВ «ПАРОВО333» особливості фінансування діяльності виключно за рахунок позикового

фінансування. Позитивні зміни у 2020 р. стали причиною структурних зрушень, що суттєво змінили структуру фінансових ресурсів: по-перше, поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги залишилася основним джерелом формування фінансових ресурсів, по-друге, підвищилися показники власного капіталу.

7. Основою гарантованої успішної діяльності ТОВ «ПАРОВО333» є якість наданих послуг, які повинні: чітко відповідати потребам; задовольняти вимоги споживачів; відповідати стандартам і технічним умовам; відповідати чинному законодавству України та іншим вимогам (наприклад дотримання карантинних обмежень в умовах жорсткого чи адаптивного карантину COVID-19); надаватися споживачу за конкурентоспроможними цінами; забезпечувати максимізацію прибутку.

8. Оптимізація структури фінансових ресурсів ТОВ «ПАРОВО333» – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою в кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства. Оптимальним для ТОВ «ПАРОВО333» слід вважати варіант структури капіталу 7, коли розмір власного та позикового капіталів буде однаковим у розмірі 931 тис грн.

9. Ефективно організоване фінансове планування на ТОВ «ПАРОВО333» можливо за умови впровадження на підприємстві фінансового контролінгу як системи координації і підтримки управлінських рішень. Однією з важливих функцій контролінгу є координація, сутність якої полягає перш за все в регулюванні інформаційних та фінансових потоків. Планові показники фінансових ресурсів складено на основі оптимізації фінансових ресурсів. Планові показники передбачають формування власного капіталу та позикового капіталу у розмірі 931 тис грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит: навчально-методичний посібник / М. М. Александрова, С. О. Маслова. — 2-е видання, перероблене і доповнене. — К.: ЦУЛ, 2002 — 336 с.
2. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація / С. В. Хачатурян // Фінанси України. — 2016. — № 4. — С. 77–81.
3. Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. — 5-те вид., перероб. та допов. — К.: КНЕУ, 2005 . — 546 с.
4. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. — К.: ЦНЛ, 2006. — 528с.
5. Кропівцова Н. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства / Н. Кропівцова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг. — 2011. — Вип. 1. — С. 261–268
6. Яременко В. Г. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств / В. Г. Яременко, Н. М. Салманов // Науковий вісник Ужгородського національного університету. — 2018. — Вип. 19(3). — С. 158-162.
7. Сокиринська І. Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І. Г. Сокиринська // Фінанси України. — 2003. — № 1. — С. 88–95.
8. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник / В. М. Опарін. — 2-ге вид. — К.: КНЕУ, 2001. — 240 с.
9. Нечипоренко А. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Нечипоренко, А. О. Рибалкіна // Ефективна економіка. — 2020. — № 11. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8361>
10. Громова А. Теоретико-методологічні основи формування фінансових ресурсів підприємства / А. Громова, І. Пилипишина, А. Носковська // Економічний дискурс. — 2015. — №4. — С.100–106.

11. Кужелєв М. О. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти / М. О. Кужелєв, А. В. Нечипоренко // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. — 2018. — № 2. — С.154–168.

12. Пінчук А. В. Формування інвестиційної стратегії підприємства / А. В. Пінчук, А. В. Нечипоренко // Механізми економічного зростання і конкурентоспроможності національного господарства : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 8 грудня 2018 р. Громадська організація «Київський економічний науковий центр». — К., 2018. — Ч. 1. — С. 103–105.

13. Погожа Н. В. Проблемні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства в умовах рецесії України / Н. В. Погожа // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2012. — Вип. 2. — С. 144-149.

14. Вовк В.М. Параметричний аналіз джерел формування фінансових ресурсів / В. М. Вовк // Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування. Випуск 3 (22). Збірник наукових праць. Економіка. — Рівне, 2003 р. — С. 3-8

15. Близнюк О. П. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами на підприємствах роздрібної торгівлі України / О. П. Близнюк, А. П. Горпинченко // Проблеми економіки. — 2014. — № 3. — С. 208-219.

16. Вовк В.М. Параметричний аналіз джерел формування фінансових ресурсів / В.М. Вовк // Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування. — 2003. — Вип. 3 (22). — С. 3-8.

17. Гвоздей Н. І. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства / Н. І. Гвоздей, І. С. Бондарук, О. А. Вінницька // Економічний аналіз. — 2018. — Том 28. — № 1. — С. 216-221

18. Домбровська С. О. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства / С. О. Домбровська // Інтелект ХХІ. — 2017. — № 6. — С. 46-50.

19. Дорохова Л. М. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / Л. М. Дорохова, Л. В. Недільська // Бізнес

Інформ. — 2017. — № 1. — С. 241-246.

20. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / В. О. Подольська, О. В. Яріш. — К.: Центр навч. літ-ри, 2007. — 488 с.

21. Соколюк С. Ю. Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємств аграрного сектору / С. Ю. Соколюк // Інфраструктура ринку. — 2019. — Вип. 34. — С. 207-211.

22. Воробйов Ю. М. Управління ресурсами підприємства: навч. посіб. / Ю. М. Воробйов. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 288 с.

23. Про внесення змін до Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах громадського харчування на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) [Електронний ресурс]: Постанова Міністерство охорони здоров'я України від 02.06.2020 р. № 32. — Режим доступу: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor>

24. Про встановлення карантину та запровадження посиленіх протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-%D0%BF#n188>

25. Палійчук Є. С. Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств організації харчування / Є. С. Палійчук, І. В. Павлик // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — № 10. — С. 26–29.

26. Чаркіна Т. Ю. Стратегічні напрями управління готельно-ресторанним бізнесом в умовах кризи / Т. Ю. Чаркіна, Л. В. Марценюк, В. О. Задоя, О. В. Пікуліна // Економіка та держава. — 2021. — № 2. — С. 19-23.

27. Ткачик Л. П. Методи оптимізації структури позикового капіталу підприємства / Л. П. Ткачик, В. В. Пфайфер // Молодий вчений. — 2015. — № 12(2). — С. 173-176.

28. Меркулова Е. Ю. Основные методы, обеспечивающие оптимизацию структуры капитала предприятия [Електронний ресурс] / Е. Ю. Меркулова, Н. С. Морозова // Социально-экономические явления и процессы. — 2016. — Т.

11. — № 9. — С. 47–53. — Режим доступа: <http://journals.tsutmb.ru/a8/upload/upload--2017-12-12/pdf.2cb678f0d6999d3f8fd2a46cf63a8ff9.pdf>

29. Божко В. П. Деякі аспекти оптимізації відсоткових платежів при формуванні фінансових ресурсів підприємства за рахунок банківського кредитування / В. П. Божко, І. Ю. Карацева // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. — 2008. — № 3. — С. 25–37.

30. Рекрут С. В. Оптимізація та ефективність використання фінансових ресурсів у процесі інноваційної діяльності / С. В. Рекрут // Формування ринкових відносин в Україні. — 2013. — № 8. — С. 72-75.

31. Руденко М. І. Методика оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства та оптимізація їх структури / М. І. Руденко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. — 2010. — Вип. 18(2). — С. 214-219.

32. Линенко А. В. Оптимізація структури джерел фінансових ресурсів підприємства / А. В. Линенко, Д. О. Карягіна // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. — 2014. — № 2. — С. 47-55.

33. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів машинобудівного підприємства: їх склад та оптимізація структури [Електронний ресурс] / Н. Єфремова, О. Золотарьова, І. Дердуга. // Ефективна економіка. — 2012. — № 3. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_3_20

34. Зуєва О. І. Оптимізація фінансових ресурсів в забезпеченні фінансової безпеки підприємств / О. І. Зуєва // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. — 2010. — Вип. 4. — С. 191-199.

35. Ковтун О. А. Напрями оптимізації фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільного середовища / О. А. Ковтун // Інвестиції: практика та досвід. — 2011. — № 7. — С. 47-50. 10.

36. Казаков О. О. Оптимізація функціонального змісту процесу управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств / О. О. Казаков, В. І. Казакова // Наукові праці Національного університету харчових технологій. — 2016. — Т. 22, № 2. — С. 88-98.

37. Дропа Я. Б. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах / Я. Б. Дропа // Бізнес Інформ. — 2016. — № 12. — С. 169-175.

38. Ковалевська А. В. Критичний аналіз методів вирішення задачі оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства / А. В. Ковалевська, Р. В. Петрова, О. Ю. Строков // Бізнес Інформ. — 2018. — № 11. — С. 296-302.

39. Тимошик Н. С. Організаційні аспекти формування та оптимізації фінансових ресурсів підприємств / Н. С. Тимошик, Є. В. Семчишин // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. — 2019. — Т. 30(69), № 2. — С. 232-238.

40. Захарченко О. Оптимізація структури фінансових ресурсів експорто-орієнтовані підприємства / О. Захарченко, Б. Альджу // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. — 2014. — № 12. — С. 48-61.

41. Східницька Г. Оптимізація процесу управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання / Г. Східницька, Р. Содома // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. — 2018. — № 25. — С. 65-69.

42. Момот Т. В. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / Т. В. Момот, В. О. Безугла, Ю. О. Тараруєв, М. В. Кадничанський, І. Г. Чалий. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 712 с.

43. Ван Хорн, Джеймс, К., Вахович, мл., Джон, М. Основы финансового менеджмента / Пер. с англ. — 12-е издание — М.: ООО «И.Д.Вильямс», 2008. — 1232 с.

44. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е. С. Стояновой. — 5-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд-во «Перспектива», 2001. — 656 с.

45. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування: навч. посіб. / О. Г. Біла. — Л.: Компакт-ЛВ, 2005. — 463 с.

46. Брейли Р., Принципы корпоративных финансов: перевод с англ.; под ред. М. В. Белового. / Р. Брейли, С. Майерс. — М.: «Олимп-Бизнес», 1997. — 964

с.

47. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент: том 2, перевод с англ.; под ред. Ковалева / Ю. Бригхем, Л. Гапенски. — СПб: Экономическая школа, 1997.

48. Багацька, К. В. Фінансове планування як складова фінансового механізму підприємств / К. В. Багацька // Удосконалення фінансового механізму системи АПК в умовах активізації глобалізаційних процесів : кол. моногр. [Електронний ресурс]. — Львів : Магнолія 2006, 2015. — С. 23-40. — Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/20254>

ДОДАТКИ

Додаток А

Зведений Звіт про фінансовий стан (Баланс)

ТОВ «ПАРОВОЗ333»

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	8	12	56
первісна вартість	16	22	69
накопичена амортизація	8	10	13
Незавершені капітальні інвестиції			
Основні засоби	375	298	894
первісна вартість	499	544	1297
знос	124	246	403
Інвестиційна нерухомість			
Довгострокові біологічні активи			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції			
Довгострокова дебіторська заборгованість			
Відстрочені податкові активи			
Інші необоротні активи			
Усього за розділом I	383	310	950
II. Оборотні активи			
Запаси	149	98	214
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	101	67	123
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами			
з бюджетом	21	43	114
у тому числі з податку на прибуток			
Інша поточна дебіторська заборгованість		38	21
Поточні фінансові інвестиції			
Гроші та їх еквіваленти	267	158	89
Витрати майбутніх періодів			287
Інші оборотні активи	87	24	64

Усього за розділом II	625	428	912
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1 008	738	1 862
Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік
I. Власний капітал	386	386	386
Зареєстрований капітал			
Капітал у дооцінках		-	
Додатковий капітал		0	500
Резервний капітал		-	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-2 048	-2 235	-1 116
Неоплачений капітал		(-)	
Вилучений капітал		(-)	
Усього за розділом I	-1 662	-1 849	-230
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		-	-
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків		-	-
Інші довгострокові зобов'язання		325	312
Довгострокові забезпечення		-	
Цільове фінансування		-	
Усього за розділом II		325	312
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		-	-
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями		-	-
товари, роботи, послуги	1 741	1 560	1345
розрахунками з бюджетом	71	74	82
у тому числі з податку на прибуток	22	0	61
розрахунками зі страхування	53	29	20
розрахунками з оплати праці	135	150	92
одержаними авансами	0	3	0
Поточні забезпечення	323	418	214
Доходи майбутніх періодів	0	0	
Інші поточні зобов'язання	347	28	26
Усього за розділом III	2 670	2 262	1780
ГУ. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1 008	738	1862

Додаток Б
Зведений Звіт про сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)
ТОВ «ПАРОВОЗ33»

Стаття	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9224	9038	12653
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	8838	9010	10767
Валовий:			
прибуток	386	28	1886
збиток			
Інші операційні доходи	100	90	54
Адміністративні витрати	103	234	347
Витрати на збут	150	47	150
Інші операційні витрати	43	51	43
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	190	-214	1400
збиток			
Дохід від участі в капіталі			
Інші фінансові доходи			
Інші доходи	0	27	
Фінансові витрати			36
Втрати від участі в капіталі			
Інші витрати			
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	190	-187	1364
збиток			
Витрати (дохід) з податку на прибуток	54		246
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування			
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	136	-187	1119
збиток			